

HET GEBRUIK VAN EN DE BEHOEFTE AAN KINDEROPVANG IN DE GEMEENTE AMERSFOORT

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

HET GEBRUIK VAN EN DE BEHOEFTE
AAN KINDEROPVANG IN DE
GEMEENTE AMERSFOORT

- eindrapport -

Natascha van den Berg
Marga de Weerd
Corette Wissink

Amsterdam, oktober 2011
RegioPlan publicatienr. 2096-7

RegioPlan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door RegioPlan
Beleidsonderzoek in opdracht van de gemeente
Amersfoort.
Dit onderzoek is bekostigd door het ministerie
van SZW in het kader van de convenant
wachlijsten kinderopvang

VOORWOORD

We hebben in het voorjaar en de zomer van 2011 met zeer veel plezier het gebruik van en de behoefte aan kinderopvang in de gemeente Amersfoort in kaart gebracht. We willen daarvoor graag een aantal mensen van harte danken. Dat zijn op de eerste plaats alle ouders die een enquête hebben ingevuld. Daarnaast willen we de kinderopvangaanbieders die we mochten interviewen graag bedanken voor hun medewerking.

Gedurende het onderzoek hebben we zeer prettig en constructief samen kunnen werken met de gemeente, in het bijzonder met Ieteke Bos die het onderzoek vanuit Amersfoort begeleidde en Ben van de Burgwal van de afdeling Onderzoek en Statistiek die de steekproef voor het onderzoek heeft getrokken en ons steeds van nuttig commentaar heeft voorzien. Ook hen bedanken wij daarvoor hartelijk.

Namens het projectteam van RegioPlan,
Marga de Weerd

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
2	Opvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar.....	3
2.1	Inleiding.....	3
2.2	Huidig gebruik kinderopvang	3
2.3	Aanvullende behoefte aan formele kinderopvang	9
2.4	Ontwikkelingen in het gebruik van formele kinderopvang .	11
3	Opvang voor kinderen van 4 tot 12 jaar	15
3.1	Inleiding.....	15
3.2	Huidig gebruik kinderopvang	15
3.3	Aanvullende behoefte aan formele kinderopvang	21
3.4	Ontwikkelingen in het gebruik van formele kinderopvang .	24
4	Ervaringen van ondernemers in de kinderopvang.....	27
4.1	Inleiding.....	27
4.2	Kinderopvang voor 0- tot 4-jarigen.....	27
4.2	Kinderopvang voor 4- tot 12-jarigen.....	30
5	Samenvatting en conclusies.....	35
5.1	Samenvatting 0- tot 4-jarigen.....	35
5.2	Samenvatting 4- tot 12-jarigen.....	36
5.3	Conclusies.....	37
Bijlagen	39
Bijlage 1	Verantwoording.....	41
Bijlage 2	Itemlijst voor interviews.....	43

1 INLEIDING

In mei en juni van 2011 heeft een groot aantal ouders uit Amersfoort haar medewerking verleend aan een enquête over het gebruik van en de behoefte aan kinderopvang. Deze enquête heeft de gemeente Amersfoort uit laten voeren in het kader van een convenant dat de gemeente in maart 2011 met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft afgesloten teneinde de wachtlijsten in de kinderopvang terug te dringen. Uit een landelijk onderzoek naar wachtlijsten in de kinderopvang in 2010 kwam Amersfoort naar voren als een gemeente met een grote wachtlijsten voor zowel de dagopvang als de buitenschoolse opvang.¹

In dit rapport worden de resultaten van dat onderzoek gepresenteerd. Naast de enquêtes bestond het onderzoek uit telefonische interviews met aanbieders van kinderopvang in de gemeente Amersfoort. Ook van deze interviews doen we in dit rapport verslag.

Op grond van de verschillende onderzoeken schetsen we de stand van zaken met betrekking tot het gebruik van en de behoefte aan (formele) kinderopvang. Formele kinderopvang is kinderopvang waarvoor een vergunning is afgegeven en die daarmee geregistreerd is in het Landelijk Register Kinderopvang en waarvoor ouders onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag. Het onderzoek biedt echter ook inzicht in het gebruik van informele opvang: de opvang die verzorgd wordt door familie, vrienden of kennissen.

Het onderzoek biedt inzicht op verschillende niveaus: het niveau van ouders, het niveau van wijkclusters en op het niveau van de gemeente Amersfoort als geheel.

In hoofdstuk 2 beschrijven we het gebruik van en de behoefte aan kinderopvang van ouders met kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar. In hoofdstuk 3 staan het gebruik van en de behoefte aan kinderopvang van ouders met kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar centraal. De ervaringen van aanbieders van kinderopvang worden beschreven in hoofdstuk 4 en in hoofdstuk 5 vatten we de verschillende hoofdstukken kort samen en trekken we conclusies.

De lezers die graag meer willen weten over de technische aspecten van het onderzoek verwijzen we naar de bijlagen.

¹ Carolien van Rens & Frederik Smit, 2011. Wachtlijsten en wachttijden kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang - 6^e meting. Nijmegen: ITS.

2 OPVANG VOOR KINDEREN VAN 0 TOT 4 JAAR

Bijna twee derde van de Amersfoortse ouders maakt gebruik van formele kinderopvang voor hun 0- tot 4-jarige kind. Zij zijn daar over het algemeen (zeer) tevreden over. Een kleine groep ouders heeft behoefte aan meer kinderopvang. Dat betreft met name opvang op maandag, dinsdag en donderdag. Dit zijn ook de dagen waarop het meeste gebruik wordt gemaakt van kinderopvang. De behoefte aan extra kinderopvang concentreert zich niet in bepaalde wijkclusters van Amersfoort, maar is verspreid over de hele gemeente.

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we het gebruik van kinderopvang voor kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar in Amersfoort. Dit doen we op basis van een enquête die door 1430 ouders met kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar is ingevuld in de periode mei/juni van 2011.¹

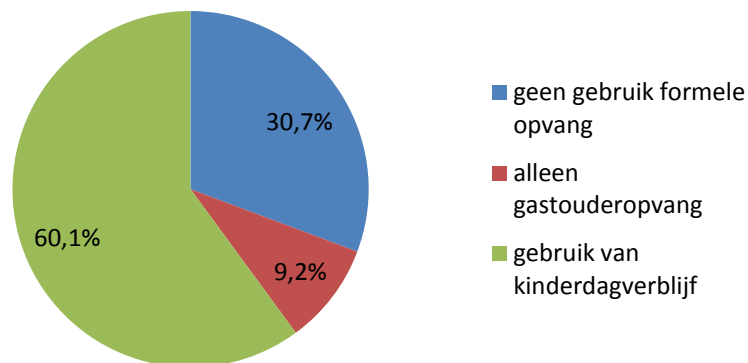
In paragraaf 1.2 beschrijven we het gebruik van kinderopvang op het moment van de enquête. Daarbij gaat het om het gebruik van formele kinderopvang en het gebruik van informele kinderopvang: waarom maken ouders gebruik van formele en/of informele kinderopvang en hoe tevreden zijn ze daarover? In paragraaf 1.3 komt de aanvullende behoefte aan kinderopvang aan de orde. Vervolgens worden de ontwikkelingen van het gebruik van formele kinderopvang beschreven (paragraaf 1.4) en tot slot beschrijven we de conclusies en duiden we de onderzoeksresultaten (paragraaf 1.5).

2.2 Huidig gebruik kinderopvang

Ruim twee derde (69,3%) van de bevroegde ouders maakt een of meer dagen per week gebruik van formele kinderopvang voor hun kinderen tot 4 jaar. Hun kind gaat meestal naar een kinderdagverblijf (60,1%) en in een kleiner deel van de gevallen (9,2%) naar een gastoudergezin. Anderhalf procent van de ouders maakt zowel van een gastoudergezin als van een kinderdagverblijf gebruik. Iets minder dan een derde (30,7%) van de ouders met kinderen van 0 tot 4 jaar maakt geen gebruik van formele kinderopvang. Zie ook figuur 2.1.

¹ Dit is 47,7 procent van de 3000 ouders die zijn benaderd voor het onderzoek.

Figuur 2.1 Gebruik formele opvang (n=1430)

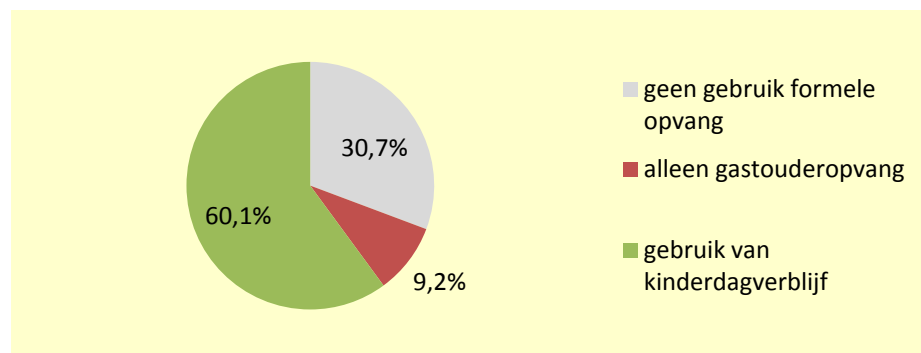

In de rest van dit hoofdstuk zal bovenstaande figuur regelmatig terugkeren in een geel kader dit om goed te kunnen volgen over welke deelpopulatie er in een bepaalde passage wordt gesproken. De 'taartdelen' die een kleurtje hebben, worden in de betreffende paragraaf beschreven.

In deze paragraaf beschrijven we eerst het gebruik van formele opvang en zoomen we vervolgens in op de ouders die geen gebruik maken van formele kinderopvang.

2.2.1 Gebruik formele kinderopvang 2011

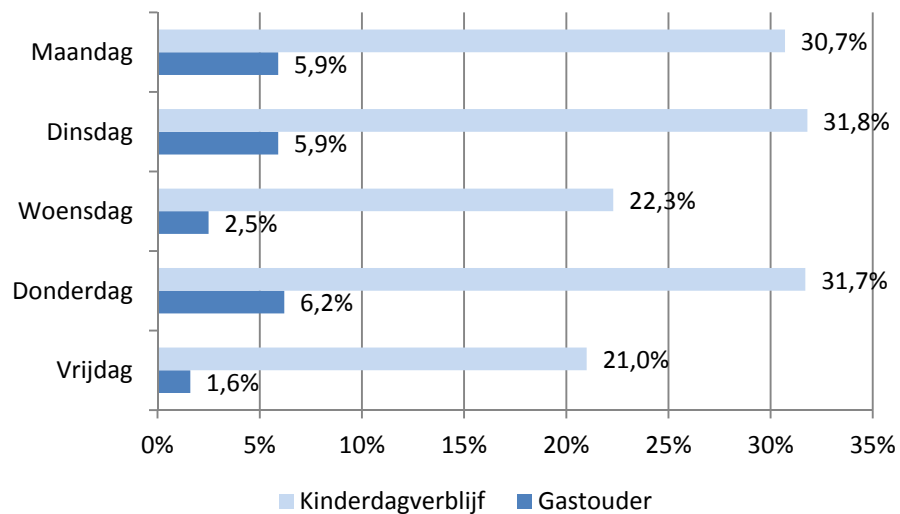
69,3 procent van de ouders maakt voor een of meerdere dagen per week gebruik van formele kinderopvang voor hun kinderen tot 4 jaar. Dit betreft zowel het gebruik van een kinderdagverblijf (60,1%) als een gastoudergezin (9,2%).

Minder dan 1 procent van de ouders maakt vijf dagen per week gebruik van formele kinderopvang. De meeste ouders maken twee tot drie dagen per week gebruik van formele opvang. Als het gebruik van formele opvang bekeken

wordt per (werk)dag, dan zien we dat maandag, dinsdag en donderdag de dagen zijn waarop het meeste gebruik wordt gemaakt van zowel kinderdagverblijf als gastouderopvang: zo'n 31 procent van de ouders maakt op deze dagen gebruik van de opvang in een kinderdagverblijf en zo'n 6 procent van de ouders maakt gebruik van opvang in een gastgezin. In figuur 2.2 is de verdeling van het gebruik van formele kinderopvang over de (werk)dagen verdeeld.

Figuur 2.2 Gebruik formele opvang naar type en dag (n=1430)

Andere kinderen in gezin ook formele opvang?

Van de ouders die gebruik maken van een kinderdagverblijf of gastouder én die meer dan één kind in de leeftijd van 0 tot 4 jaar te hebben, heeft 13,0 procent van de gezinnen geen plek op dezelfde formele opvang voor andere kinderen in het gezin.² De redenen die hier aan ten grondslag liggen, hebben niets met het kinderdagverblijf te maken, maar betreffen kinderen die naar school en/of BSO gaan of kinderen die net zijn geboren dan wel ouders die nog in verwachting zijn.³

Formele opvang aanvullen met informele opvang

Verder zijn er ouders die naast het gebruik van formele kinderopvang ook gebruik maken van informele opvang. 41,3 procent van deze ouders maakt

² 60,1 procent van de ouders maakt gebruik van een kinderdagverblijf én 24,2 procent van deze ouders heeft meerdere kinderen in de leeftijd 0-4 jaar. 13,0 procent van deze gezinnen had geen plek voor de andere kinderen op hetzelfde kinderdagverblijf als het kind waarvoor de vragen in de enquête zijn beantwoord. Kortom, 4,5 procent van de ouders van kinderen in de leeftijd 0-4 jaar in Amersfoort kan de broertjes of zusjes van het kind waarvoor de enquête is ingevuld, niet op dezelfde opvang geplaatst krijgen ($60,1\% \times 24,2\% \times 13,0\% = 4,5\%$).

³ Op basis van de gegeven antwoorden vermoeden we dat een deel van de ouders de vraag heeft geïnterpreteerd als kinderen van 0 tot en met 4 jaar in plaats van 0 tot 4 jaar.

een of meer dagen per week gebruik van doordeweekse oppas van familie of kennissen en 2,8 procent maakt gebruik van een peuterspeelzaal.

Redenen gebruik formele opvang

De belangrijkste redenen voor ouders om gebruik te maken van formele kinderopvang zijn:

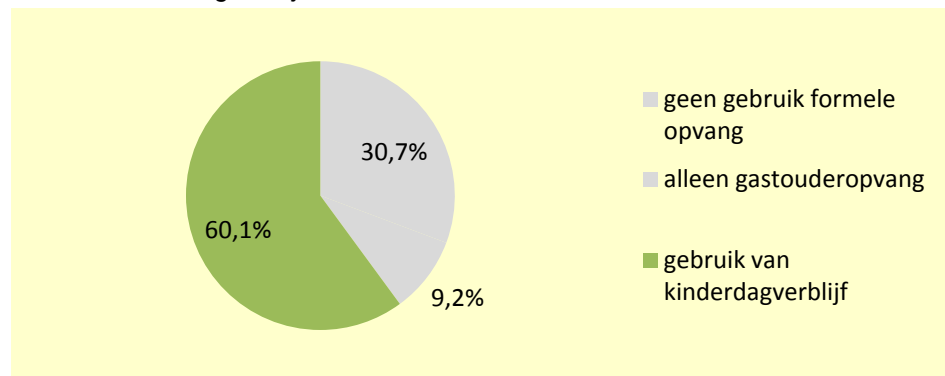
- het is positief voor de ontwikkeling van het kind (36,5%);
- het ontbreken aan familie of vrienden in de directe omgeving die het kind kunnen opvangen(26,7%);
- formele opvang biedt meer zekerheid dan opvang door familie (15,6%);
- mogelijkheid om met leeftijdsgenootjes te spelen (12,5%).

Daarnaast is er een categorie ouders die 'anders namelijk' heeft ingevuld (8,8%). Ongeveer een derde van deze ouders vindt twee, drie of zelfs alle vier bovengenoemde antwoordcategorieën belangrijke redenen voor kinderopvang en kan geen keuze maken voor een daarvan. Een vijfde deel van de ouders die 'anders namelijk' antwoordde, geeft aan voor formele opvang te kiezen omdat ze hun familie, vrienden en kennissen niet (te veel) willen belasten.

2.2.2 Tevredenheid over kinderdagverblijf

We hebben ouders die gebruik maken van een kinderdagverblijf gevraagd naar hun tevredenheid op diverse aspecten van het kinderdagverblijf

Gebruik kinderdagverblijf

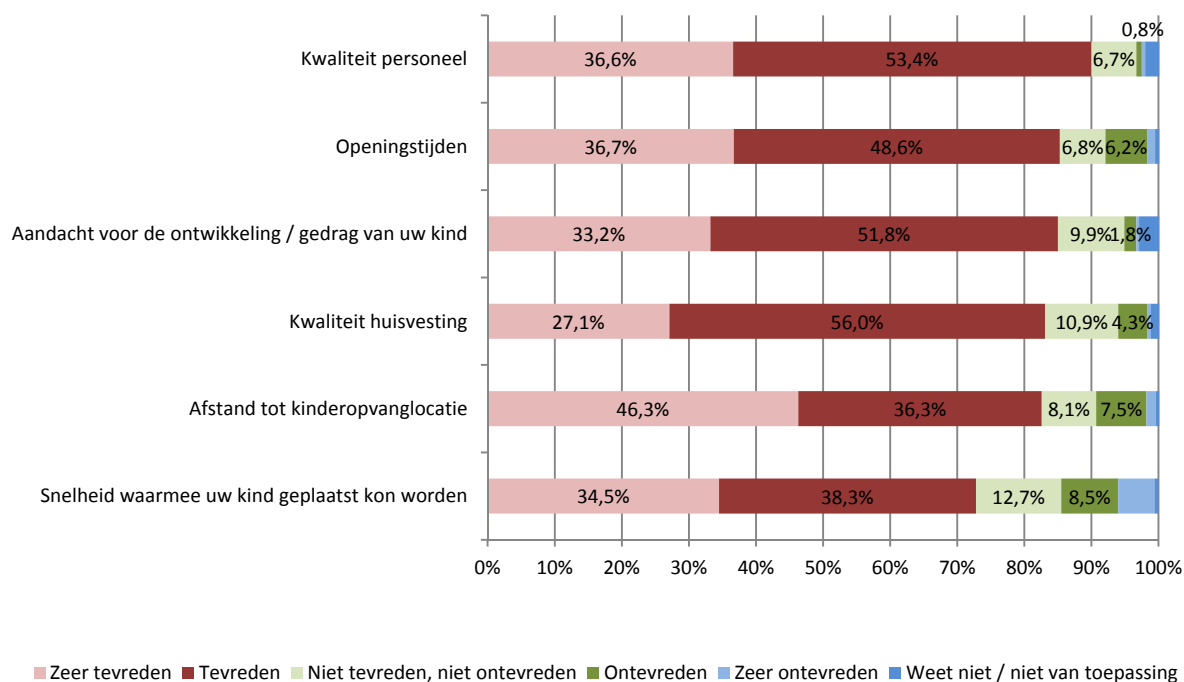

Het grootste deel (80,5%) van de ouders die hun kind een of meer dagen per week naar een kinderdagverblijf laten gaan, heeft een plek op het kinderdagverblijf van hun eerste voorkeur. Voor bijna een vijfde (19,5%) van de ouders is het kind niet op een kinderdagverblijf van hun eerste voorkeur geplaatst. Een heel klein deel (1,3%) van de ouders heeft een plek voor hun kind op twee kinderdagverblijven.

Over het algemeen zijn ouders tevreden over verschillende aspecten van het kinderdagverblijf waar hun kind naar toe gaat (zie figuur 2.3). Ze zijn vooral

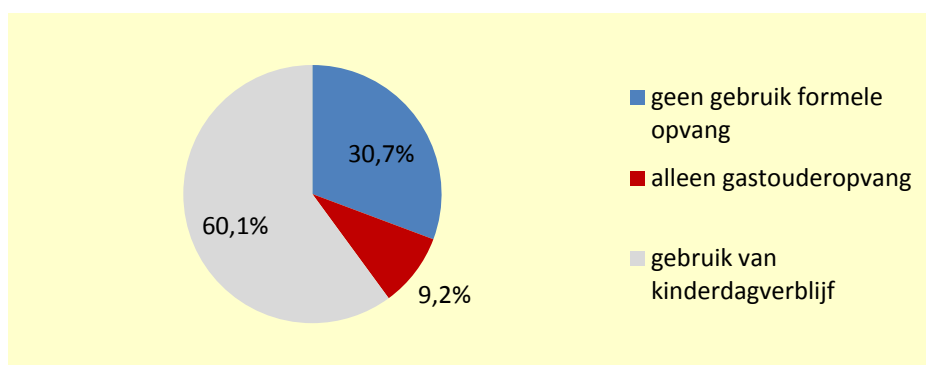
tevreden over de kwaliteit van het personeel en de openingstijden en het minst tevreden over de snelheid waarmee het kind geplaatst kon worden.

Figuur 2.3 Tevredenheid over kinderdagverblijf (n=856)

2.2.3 Geen gebruik formele kinderopvang 2011

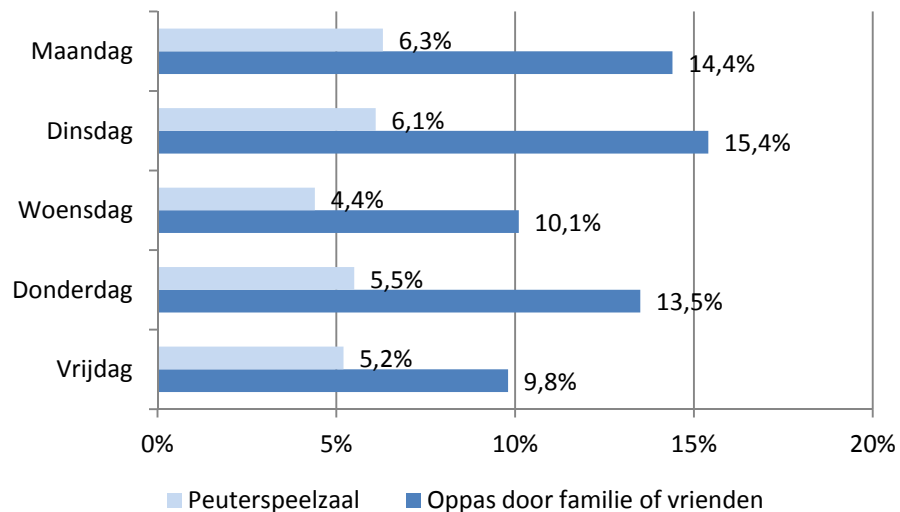
Bijna een derde (30,7%) van de ouders maakt geen gebruik van formele kinderopvang.

Het merendeel (87,9%) van deze ouders maakt in aanvulling op de eigen zorg minimaal een dag per week gebruik van oppas door familie of kennissen of van een peuterspeelzaal. 12,1 procent van de ouders die geen gebruik maken van formele opvang, heeft de zorg voor hun kinderen door de week volledig in eigen hand.

Het gebruik van oppas door familie of vrienden kent hetzelfde patroon qua verdeling over de werkdagen dan het gebruik van formele opvang. Op maandag, dinsdag en donderdag is hier het meeste behoefte aan. Zo'n 14-15 procent van de ouders maakt op deze dagen gebruik van de oppas door familie of vrienden. Het gebruik van peuterspeelzaal is meer gelijkelijk verdeeld over de (werk)dagen. Zie figuur 2.4.

Figuur 2.4 Gebruik informele opvang naar type en dag (n=1430)

Andere kinderen wel formele opvang?

Van de ouders die geen formele kinderopvang hebben én die aangaven meer dan één kind in de leeftijd van 0 tot 4 jaar te hebben, heeft 7,5 procent van de gezinnen wel formele opvang voor andere kinderen in het gezin.⁴

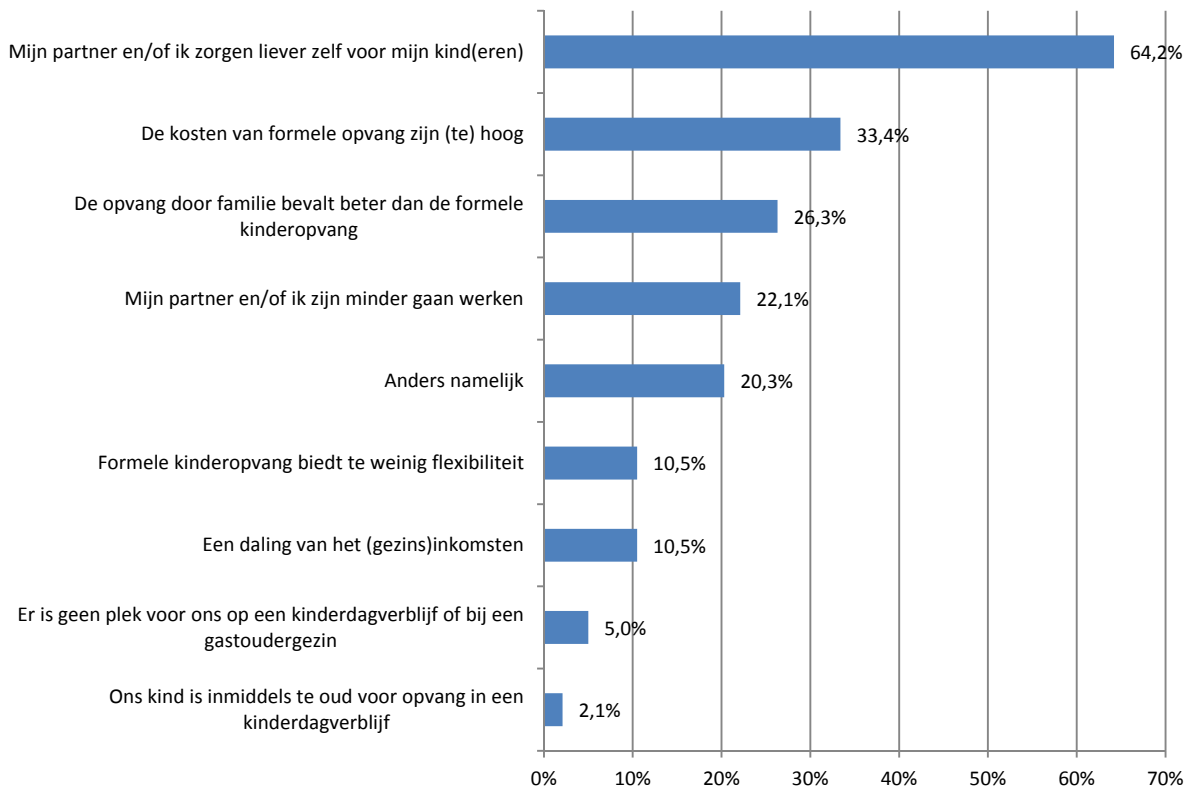
Redenen om geen gebruik te maken van formele kinderopvang

In figuur 2.5 staan de belangrijkste redenen voor ouders om geen gebruik te maken van formele opvang weergegeven. Het meest genoemd als belangrijkste reden is: ik zorg liever zelf voor mijn kind. Anders namelijk is een categorie die ook veel genoemd is en bevat zeer veel verschillende antwoorden, waaruit

⁴ 30,7 procent van de ouders maakt geen gebruik van formele opvang én 24,4 procent van deze ouders heeft meerdere kinderen in de leeftijd 0-4 jaar. 7,5 procent van deze ouders had wel een plek op de formele opvang (zowel kinderdagverblijf als gastoudergezin) voor de andere kinderen in hun gezin. Dit komt overeen met 0,6 procent van de ouders van kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar in Amersfoort ($30,7\% \times 24,4\% \times 7,5\% = 0,6\%$).

twee antwoorden vaak voorkwamen. Ongeveer een kwart van de ouders die deze categorie kozen, gaven aan dat de moeder nog in haar zwangerschaps- of ouderschapsverlof zat waardoor formele opvang nog niet nodig was. Een zelfde aantal ouders gaf aan (tijdelijk) niet te werken en daarom geen formele opvang nodig te hebben.

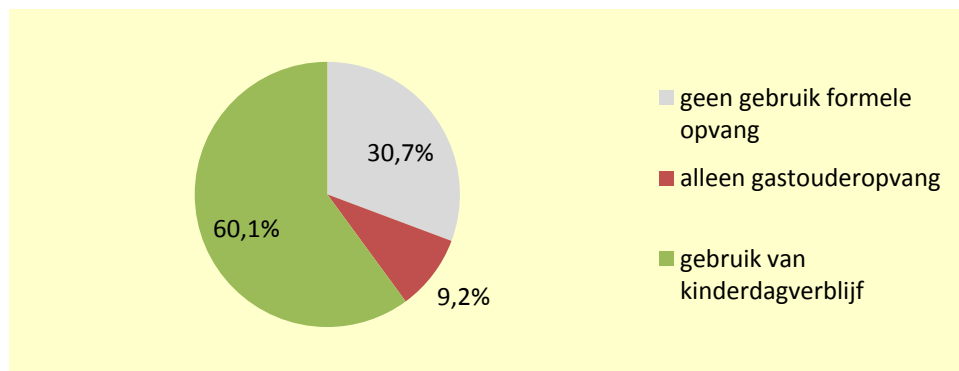
Figuur 2.5 Redenen geen gebruik formele opvang (n=380)

2.3 Aanvullende behoefte aan formele kinderopvang

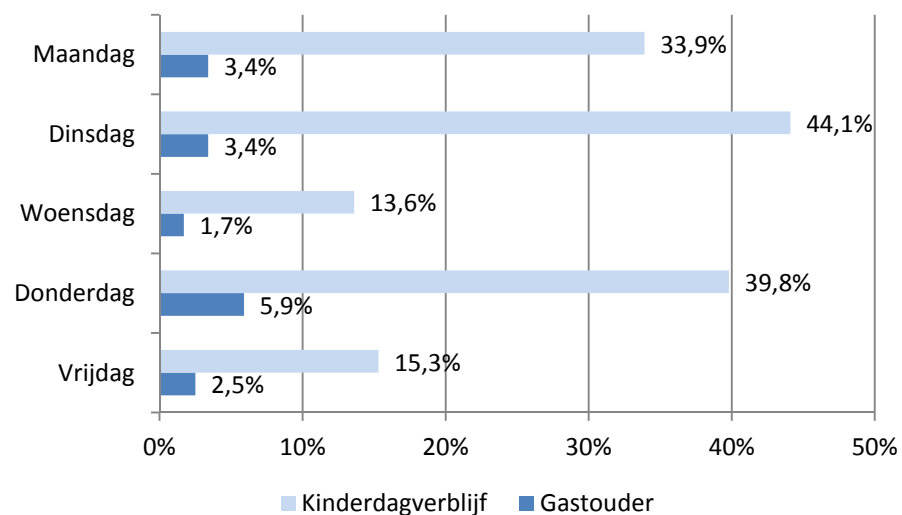
Naast dat we gevraagd hebben naar het huidige gebruik van kinderopvang, hebben we de ouders ook gevraagd naar hun aanvullende behoefte aan formele kinderopvang. Ouders die reeds gebruik maken van formele opvang is gevraagd in hoeverre ze behoefte hebben aan meer dagen formele opvang, dan wel opvang op andere dagen. Ouders die geen gebruik maken van formele opvang, is gevraagd of ze dat wel zouden willen.

2.3.1 Behoefte van ouders die al gebruik maken van formele opvang

Van de ouders die al gebruik maken van formele kinderopvang geeft 12,0 procent aan behoefte te hebben aan meer formele opvang. De behoefte aan additionele opvang in kinderdagverblijven is vooral op maandag, dinsdag en donderdag (zie figuur 2.6). Dit zijn de dagen waarop ook het huidige gebruik van kinderdagverblijven het hoogste is. De behoefte aan opvang in gastoudergezinnen is meer gelijkelijk verdeeld over de (werk)dagen.

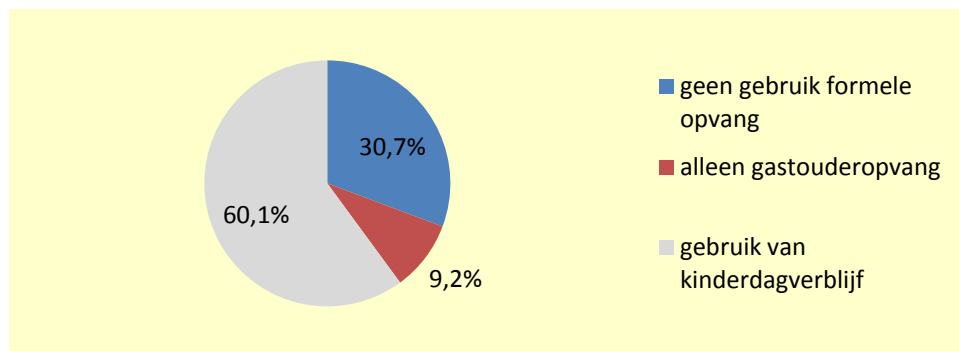
Figuur 2.6 Behoefte aan meer formele opvang naar type en dag (n=118)

Opvang op voorkeursdagen?

Van de ouders die formele kinderopvang gebruiken, geeft 90,4 procent aan dat de huidige formele opvang op de dagen van hun voorkeur is. Voor 9,6 procent van de ouders is dit niet het geval.

2.3.2 Behoefte van ouders die nog geen gebruik maken van formele opvang

Van de ouders die nu geen gebruik maakt van formele kinderopvang heeft een vijfde deel daar wel behoefte aan.

De belangrijkste redenen waarom ouders die nu geen gebruik maken van formele opvang dit wel zouden willen, zijn: het is positief voor de ontwikkeling van het kind (34,5%) en er is (in de buurt) geen opvang bij familie of vrienden mogelijk is (25,0%).

2.3.3 Totale behoefte aan kinderopvang

In totaal hebben 206 ouders die hebben meegewerkt aan het onderzoek behoefte aan meer opvang dan zij op dit moment hebben. Het betreft 14 procent van alle ouders die de enquête hebben ingevuld. Deze ouders zijn verspreid over heel Amersfoort.

Er zijn geen wijken waarin de behoefte aan meer kinderopvang is oververtegenwoordigd. We weten niet of de ouders die behoefte hebben aan meer kinderopvang op een wachtlijst staan van een of meer kinderopvangorganisaties.

2.4 Ontwikkelingen in het gebruik van formele kinderopvang

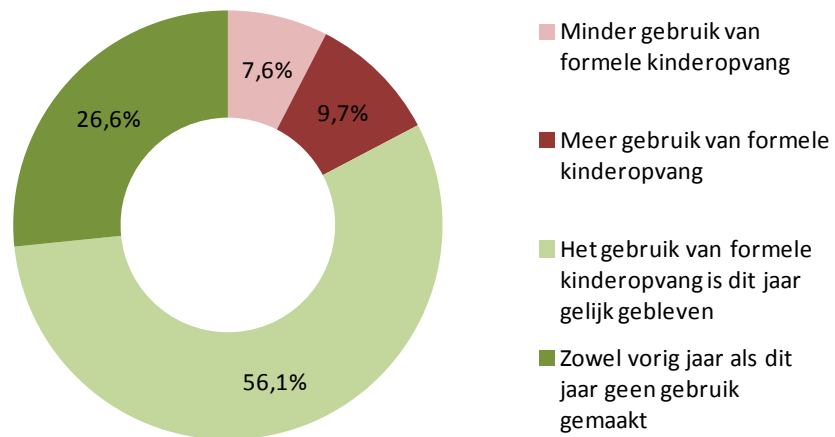
In deze paragraaf beschrijven we verschillende ontwikkelingen in het gebruik van formele kinderopvang. We kijken terug op veranderingen in het gebruik van kinderopvang in de periode 2010-2011 en daarna kijken we vooruit naar het mogelijke effect van veranderingen in de kinderopvang toeslag en naar het verwachte gebruik van buitenschoolse opvang.

2.4.1 Verandering in het gebruik van formele kinderopvang 2010-2011

In 2011 is 7,6 procent van de bevroegde ouders minder gebruik gaan maken van formele kinderopvang en 9,7 procent van de ouders is meer gebruik gaan maken van formele kinderopvang. Voor 56,1 procent van de bevroegde ouders is het gebruik van formele kinderopvang in 2011 gelijk gebleven aan

2010. 26,6 procent van de ouders maakte noch in 2010 noch in 2011 gebruik van formele kinderopvang. Zie figuur 2.7.

Figuur 2.7 Veranderingen gebruik formele kinderopvang 2010-2011 (n=1428)

Minder gebruik van formele opvang

In 2011 is 7,6 procent van de bevroegde ouders minder gebruik gaan maken van formele kinderopvang. Dit betrof gemiddeld 1,9 dagen minder per week per gezin. 53,7 procent van de ouders die minder gebruik is gaan maken van formele opvang is helemaal gestopt met formele opvang.

De belangrijkste redenen om minder gebruik te maken van formele opvang zijn dat een of beide ouders minder zijn gaan werken (30,6%), dat de kosten voor formele opvang fors zijn gestegen (27,8%) en dat er een daling van het gezinsinkomen was (23,1%).

Het grootste deel van de ouders (36,1%) kon in de antwoordcategorieën echter geen belangrijkste reden aangeven en had een vrij specifieke reden. Ter illustratie noemen we een aantal van hun antwoorden⁵; na verhuizing geen plek op een kinderdagverblijf in de nieuwe woonomgeving kunnen vinden, men was niet tevreden over het kinderdagverblijf, tijdelijke behoefte aan minder opvang, willen bezuinigen op de kosten van kinderopvang en dat het aantal dagen formele opvang dat het kind genoot als te veel werd ervaren waardoor het aantal dagen is verminderd.

⁵ Deze antwoorden zijn door maximaal vier ouderparen genoemd en is dus louter indicatief.

Meer gebruik van formele kinderopvang

9,4 procent van de ouders is in 2011 meer gebruik gaan maken van formele kinderopvang. Dit betrof gemiddeld 1,5 dagen meer per week per gezin.

De belangrijkste redenen om meer gebruik te maken van formele opvang is dat de ouders meer zijn gaan werken en dat er gezinsuitbreiding is geweest (29,0%). Dat er meer plek beschikbaar was op de formele kinderopvang is door 13,8 procent als reden genoemd en 12,3 procent gaf aan dat de informele opvang niet meer voldeed. 1,4 procent van de ouders gaf aan meer gebruik te zijn gaan maken van formele opvang in 2011 omdat er een nieuw kinderdagverblijf is geopend.

2.4.2 Effect veranderingen kindertoeslag

In 2011 is de tegemoetkoming van de overheid in de kosten van kinderopvang voor ouders gedaald, waardoor de kosten van kinderopvang voor de meeste gezinnen zijn gestegen. In paragraaf 1.2.3 bleek reeds dat voor 27,8 procent van de ouders die minder gebruik zijn gaan maken van kinderopvang in 2011, dit deden vanwege de gestegen kosten van kinderopvang. Dit betreft 2,1 procent van alle bevroegde ouders. Gemiddeld nam het gebruik van formele opvang onder deze groep met twee dagen per week af.

In 2012 is er wederom daling van de tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang voor ouders voorgenomen. De vraag is in hoeverre de ontwikkelingen in de hoogte van de kinderopvangtoeslag van invloed zijn op het gebruik en de behoefte aan formele kinderopvang. Deze vraag is aan de Amersfoortse ouders die aangaven nu gebruik te maken van formele kinderopvang gesteld.

8,6 procent van de bevroegde ouders gaf aan dat ze minder gebruik van kinderopvang gaan maken. 29,8 procent weet nog niet wat het effect van de kostenstijging op het gebruik van formele opvang in 2012 zal zijn. 60,7 procent gaf aan dat het gebruik ten opzichte van 2011 ongewijzigd zal blijven. Gezinnen met een alleenstaande ouder en/of een inkomen gaven vaker aan minder gebruik van formele kinderopvang gaan maken als gevolg van de verwachte kostenstijging per 2012.

2.4.3 Toekomstig gebruik buitenschoolse opvang bij vijf gelijke schooldagen

Steeds meer scholen denken na over een ander model van schooldagen, zoals bijvoorbeeld vijf gelijke dagen van 8.30 tot 14.00 uur. Met een dergelijk model is de verwachting dat de behoefte aan BSO op alle dagen van de week gelijk zal zijn, zodat de wachtlijsten zullen teruglopen. Op de BSO is nu namelijk vaak nog ruimte op woensdag en vrijdag. Dat komt doordat de meeste scholen op die dagen eerder dicht zijn en ouders ervoor kiezen om dan geen gebruik te maken van de opvang. Ook voor kinderen kan een model van gelijke lengte schooldagen voordelen hebben, zoals meer rust en

regelmaat in het dagprogramma. Uit ons onderzoek blijkt dat ongeveer de helft van de ouders van kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar (47,8%) positief tegenover een model van gelijke schooldagen staat. 18,9 procent staat er negatief tegenover. 11,0 procent staat noch positief noch negatief tegenover een dergelijk model. 22,0 procent heeft er (nog) geen mening over.

3 OPVANG VOOR KINDEREN VAN 4 TOT 12 JAAR

Ongeveer een derde van de ouders met kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar maakt gebruik van vooral buitenschoolse opvang en in beperktere mate van opvang door een geregistreerd gastouder. Ouders zijn over het algemeen tevreden over de opvang die zij hebben voor hun kind. Een beperkt deel van de ouders in Amersfoort zou graag meer opvang krijgen voor hun kind dan zij nu hebben. Het gaat met name om opvang op dinsdag en donderdag en iets mindere mate maandag. Dat zijn de dagen waarop de meeste ouders gebruikmaken van opvang voor hun kind. De behoefte aan extra kinderopvang concentreert zich niet in bepaalde wijkclusters van Amersfoort maar is verspreid over de hele gemeente.

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we het gebruik van kinderopvang voor kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar op basis van de resultaten van een enquête die door 1163 ouders met kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar is ingevuld in de periode mei-juni 2011.¹

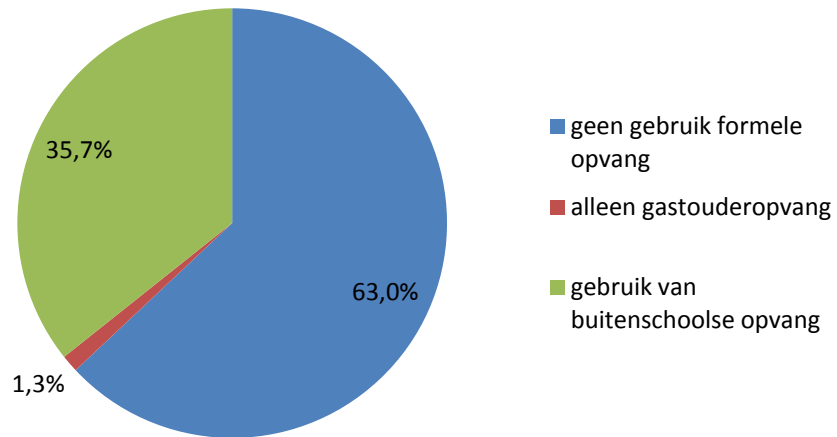
In paragraaf 3.2 beschrijven we het gebruik van kinderopvang op het moment van de enquête. Daarbij gaat het zowel om het gebruik van formele kinderopvang als om het gebruik van informele kinderopvang: waarom maken ouders gebruik van formele en/of informele kinderopvang en hoe tevreden zijn ze daarover? In paragraaf 3.3 komt de aanvullende behoefte aan kinderopvang aan de orde. Vervolgens worden de ontwikkelingen van het gebruik van formele kinderopvang beschreven (paragraaf 3.4).

3.2 Huidig gebruik kinderopvang

Ruim een derde (37,0%) van de bevroegde ouders maakt gebruik van formele kinderopvang (buitenschoolse opvang of geregistreerde gastouderopvang) voor hun kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar. Bijna twee derde (63,0%) van de ouders met kinderen van 4 tot 12 jaar maakt geen gebruik van formele kinderopvang. Zie ook figuur 3.1.

¹ Voor het onderzoek zijn 3000 Amersfoortse ouders met kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar bevroegd. 38,8 procent van de aangeschreven ouders heeft aan de enquête ingevuld.

Figuur 3.1 Gebruik formele opvang (n=1163)

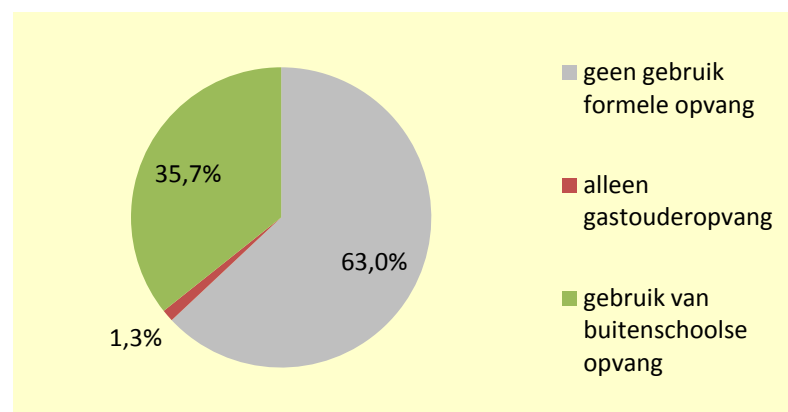

In de rest van dit hoofdstuk zal bovenstaande figuur regelmatig terugkeren in een geel kader. Dit om goed te kunnen volgen over welke deelpopulatie er in een bepaalde passage wordt gesproken. De donkere/gekleurde 'taartdelen' worden in de betreffende paragraaf beschreven.

In deze paragraaf beschrijven we het gebruik van formele kinderopvang in het schooljaar 2010-2011, welke opvang ouders hebben als ze geen formele opvang gebruiken en welke veranderingen in het gebruik van formele opvang zich in het schooljaar 2010-2011 hebben voorgedaan.

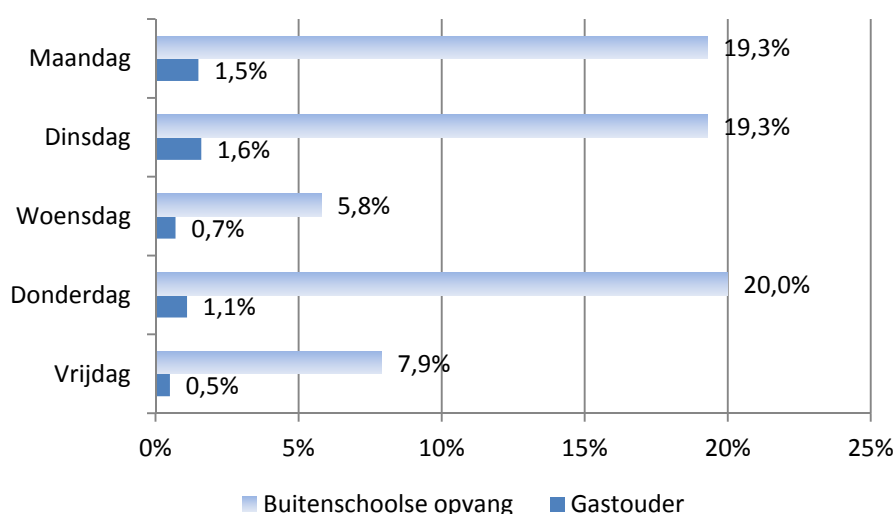
3.2.1 Gebruik formele kinderopvang schooljaar 2010-2011

37,0 procent van de ouders maakt gebruik van formele kinderopvang voor hun kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar. Dit betreft zowel het gebruik van buitenschoolse opvang (35,7%) als een gastoudergezin (1,3%).

De meeste ouders maken één tot twee dagen per week gebruik van buitenschoolse opvang en/of een gastoudergezin. Minder dan één procent van de ouders maakt vijf dagen per week gebruik van formele kinderopvang buiten schooltijden. Op maandag, dinsdag en donderdag wordt het meeste gebruik gemaakt van buitenschoolse opvang: zo'n 19 tot 20 procent van de ouders maakt gebruik van buitenschoolse opvang op een van deze dagen. De opvang bij een gastouder komt neer op ongeveer evenveel per (werk)dag. Ongeveer één procent van de ouders maakt gebruik van deze opvangvorm. Zie figuur 3.2.

Figuur 3.2 Gebruik formele opvang naar type en dag (n=1163)

Krijgen andere kinderen in het gezin ook formele opvang?

Van de ouders die gebruikmaken van buitenschoolse opvang én die meer dan één kind in de leeftijd van 4 tot 12 jaar hebben, heeft 18,2 procent van de gezinnen geen plek op dezelfde formele opvang voor andere kinderen in het gezin.² Dit als gevolg van het ontbreken van plek op de buitenschoolse opvang van het kind of omdat een ander type buitenschoolse opvang beter past bij het andere kind. Dit laatste werd een aantal keer genoemd in relatie tot de leeftijd van het kind en houdt verband met het feit dat verschillende buitenschoolse opvanglocaties alleen werken met bepaalde leeftijdsgroepen waardoor broertjes en zusjes niet altijd naar dezelfde opvanglocatie kunnen. Ook is een aantal keer genoemd dat het kind oud genoeg was om zonder opvang thuis te blijven.

² Van de ouders maakt 35,7 procent gebruik van een buitenschoolse opvang en 50,1 procent van deze groep ouders heeft meerdere kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar. 18,2 procent van deze gezinnen had geen plek voor de andere kinderen op dezelfde BSO-locatie als het kind voor wie de vragen in de enquête zijn beantwoord. Kortom, 3,4 procent van de ouders van kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar kan de broertjes of zusjes van het kind voor wie de enquête is ingevuld, niet op dezelfde opvang geplaatst krijgen.

Formele opvang aanvullen met informele opvang

Ongeveer een kwart (26,7%) van de ouders die gebruikmaakt van formele kinderopvang, maakt daarnaast ook gebruik van informele opvang, dat wil zeggen opvang door familie of kennissen.

Redenen gebruik formele opvang

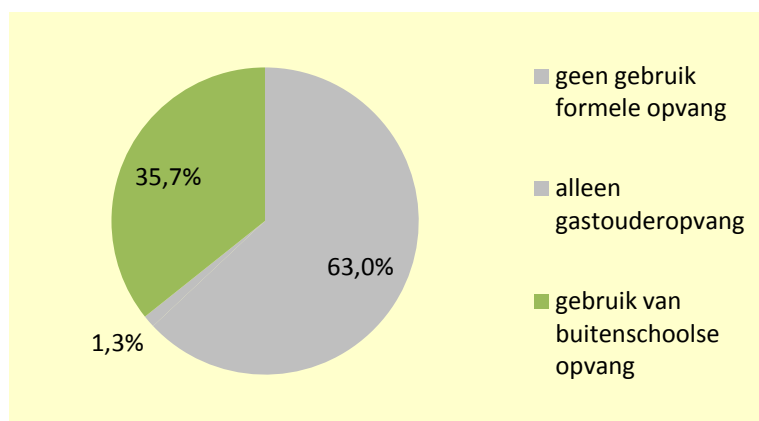
De belangrijkste redenen voor ouders om gebruik te maken van formele kinderopvang zijn:

- er zijn in de directe omgeving geen familieleden of vrienden die het kind kunnen opvangen;
- dat formele opvang meer zekerheid biedt dan opvang door familie;
- dat formele kinderopvang positief is voor de ontwikkeling van het kind, en;
- dat het kind kan spelen met leeftijdsgenootjes.

Deze laatste reden wordt door minder ouders als belangrijk gezien (7,9%). Daarnaast is er een categorie ouders die 'anders, namelijk...' heeft ingevuld (11,6%). Ongeveer een kwart van deze ouders gaf aan dat ze twee, drie of zelfs alle vier de antwoordcategorieën als belangrijke redenen voor kinderopvang vonden, maar geen keuze konden maken. Eveneens een kwart van de ouders die 'anders, namelijk...' antwoordden, geeft aan voor formele opvang te kiezen omdat ze hun familie, vrienden en kennissen niet (teveel) willen belasten.

3.2.2 Tevredenheid over buitenschoolse opvang

We hebben ouders die gebruikmaken van buitenschoolse opvang gevraagd naar hun tevredenheid op diverse aspecten van de buitenschoolse opvanglocatie waar zij een plek hebben voor hun kind.

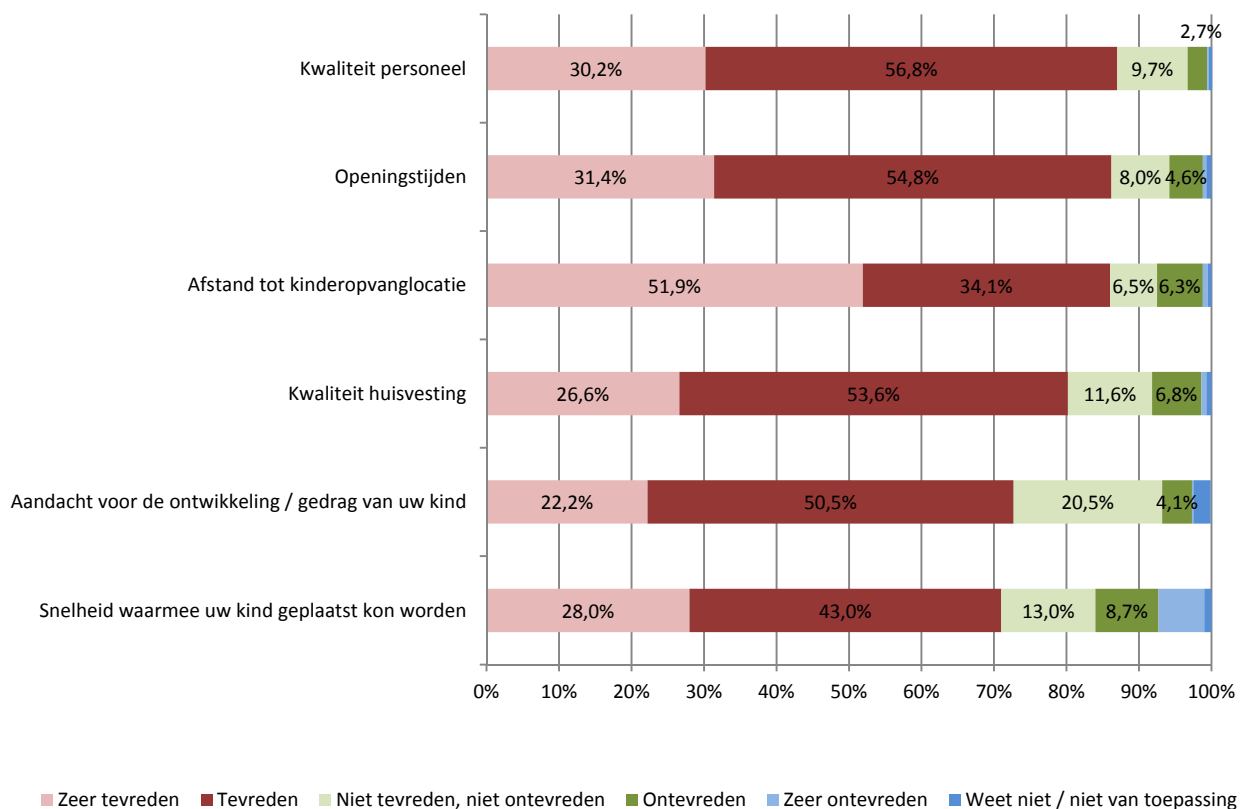

Van de ouders die een of meer dagen per week gebruikmaken van een buitenschoolse opvang, heeft 84,5 procent de opvanglocatie van de eerste voorkeur. Voor 15,5 procent is dat niet het geval. Verder heeft 9,4 procent van de ouders voor het betreffende kind meerdere buitenschoolse opvanglocaties waar het kind wordt opgevangen.

Tevredenheid buitenschoolse opvang

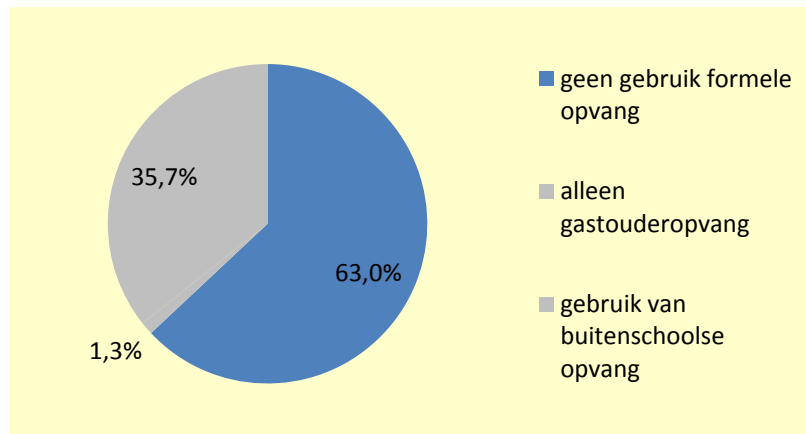
Over het algemeen zijn ouders (zeer) tevreden over de verschillende aspecten van de buitenschoolse opvang waar hun kind (de meeste tijd) gebruik van maakt (zie figuur 3.3). Men is het meest tevreden over de kwaliteit van het personeel, en het minst tevreden over de snelheid waarmee het kind geplaatst kon worden.

Figuur 3.3 Tevredenheid over buitenschoolse opvang (n=414)

3.2.3 Geen gebruik formele kinderopvang schooljaar 2010-2011

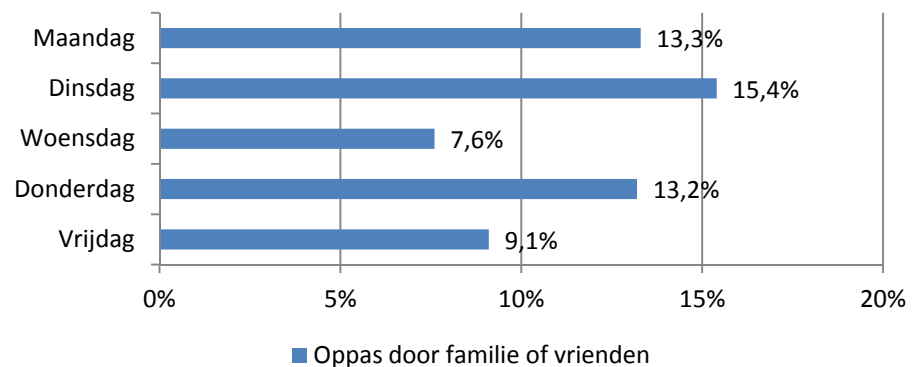
Bijna twee derde (63,0%) van de ouders maakt geen gebruik van formele kinderopvang voor hun kind in de leeftijd van 4 tot 12 jaar.

Het grootste deel (68,1%) van de ouders die geen gebruikmaken van formele opvang heeft de zorg voor hun kinderen door de week volledig in eigen hand. Het overige deel van de ouders (31,9%) maakt in aanvulling op de eigen zorg minimaal een dag per week gebruik van oppas door familie of kennissen.

Het gebruik van oppas door familie of vrienden kent hetzelfde patroon qua verdeling over de werkdag als formele opvang: maandag, dinsdag en donderdag zijn de dagen waarop hier het meest gebruikgemaakt wordt. Zo'n 13 tot 15 procent van de ouders maakt op maandag, dinsdag of donderdag gebruik van oppas door familie of vrienden. Zie figuur 3.4.

Figuur 3.4 Gebruik informele opvang naar type en dag (n=1163)

Andere kinderen wel formele opvang?

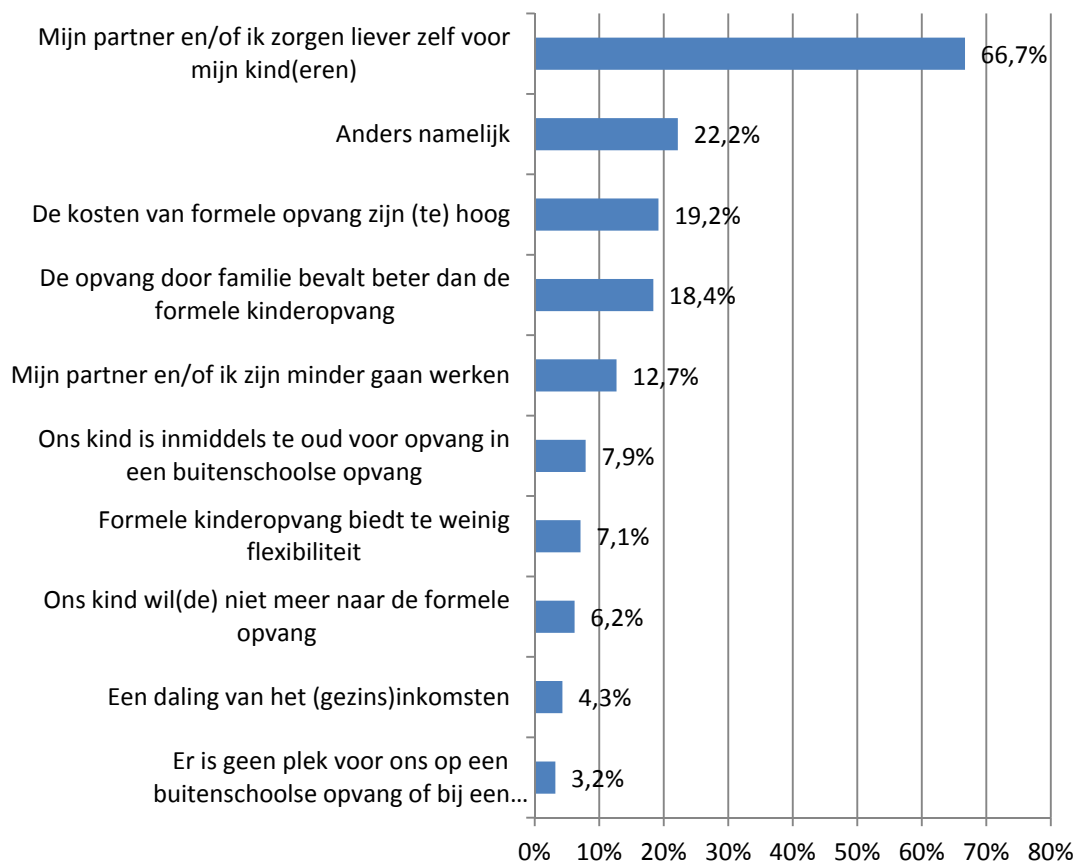
Van de ouders die géén formele kinderopvang hebben én die aangaven meer dan één kind in de leeftijd van 4 tot 12 jaar te hebben, heeft 3,0 procent wel formele opvang voor andere kinderen in het gezin.³

³ 63 procent van de ouders maakt geen gebruik van formele opvang en 51,3 procent van deze groep ouders heeft meerdere kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar. 3 procent van deze ouders had wel een plek op de formele opvang (zowel buitenschoolse opvang als gastoudergezin) voor de andere kinderen in hun gezin. Dit komt overeen met één procent van de ouders van kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar.

Redenen geen gebruik formele kinderopvang

De belangrijkste reden voor ouders om geen gebruik te maken van formele opvang is dat zij liever zelf voor hun kind zorgen (zie figuur 3.5). Verder wordt aangegeven dat de kosten voor formele opvang (te) hoog zijn (19,2%), dat de opvang door familie beter bevalt (18,4%) en dat een of beide ouders minder is gaan werken (12,7%). 'Anders, namelijk...' is een categorie die ook veel genoemd is en bevat zeer veel verschillende antwoorden die geen betrekking hadden op (de organisatie van) de buitenschoolse opvang en/of de gastouderopvang. Dit betrof o.a. dat een van beide ouders niet werkt, dat ouders in staat zijn hun werk te verrichten tijdens de schooltijden van de kinderen en dat een deel van de bevraagde ouders een kind had die speciale opvang nodig heeft zoals bijvoorbeeld medische kinderopvang.

Figuur 3.5 Redenen geen gebruik formele opvang (n=532)

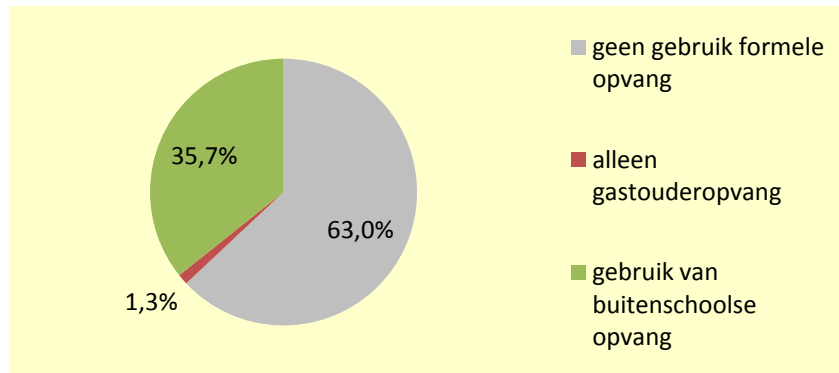
3.3 Aanvullende behoefte aan formele kinderopvang

Behalve dat we gevraagd hebben naar het huidige gebruik van kinderopvang, hebben we de ouders ook gevraagd naar hun (aanvullende) behoefte aan

formele kinderopvang. Ouders die reeds gebruikmaken van formele opvang is gevraagd in hoeverre ze behoefte hebben aan meer formele opvang, dan wel aan opvang op andere dagen. Ouders die geen gebruikmaken van formele opvang, is gevraagd of ze dat wel zouden willen.

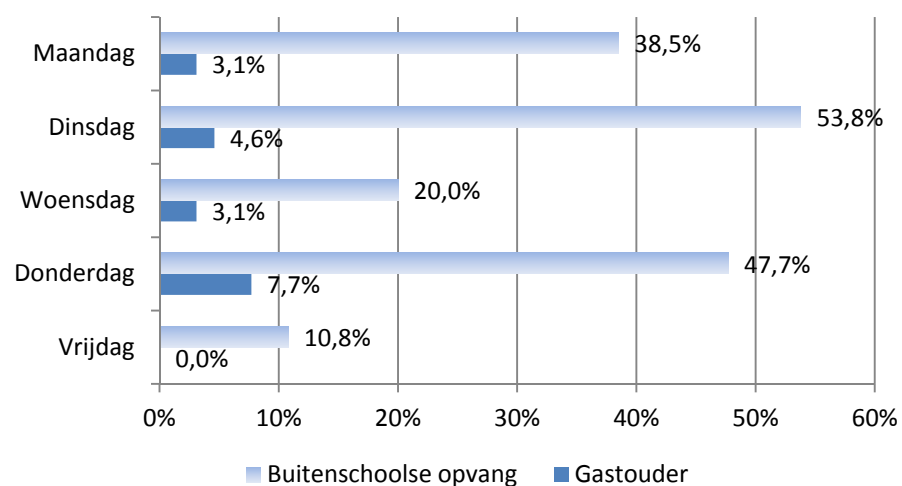
3.3.1 Behoeftte van ouders die al gebruikmaken van formele opvang

Van de bevroagde ouders maakt 37,0 procent gebruik van formele opvang.

Van de ouders die al gebruikmaken van formele kinderopvang geeft 15,3 procent aan behoefte te hebben aan meer formele opvang. Er is vooral op maandag, dinsdag en donderdag behoefte aan extra buitenschoolse opvang. Dit zijn de dagen waarop ook het huidige gebruik van kinderdagverblijven het grootst is (zie figuur 3.6). De behoefte aan extra opvang in gastoudergezinnen is meer gelijk verdeeld over de (werk)dagen.

Figuur 3.6 Behoeftte aan meer formele opvang naar type en dag (n=65)

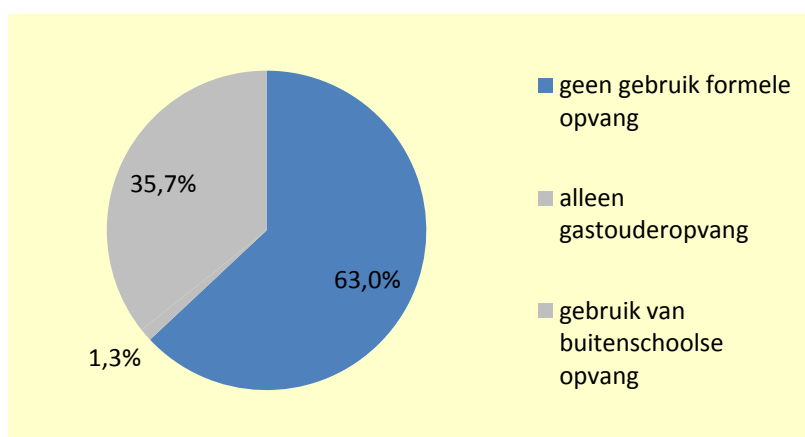

Opvang op voorkeursdagen?

Van de ouders die formele kinderopvang gebruiken, geeft 92,2 procent aan dat de huidige formele opvang op de dagen van hun voorkeur plaatsvindt. Voor 7,8 procent van de ouders is dit niet het geval.

3.3.2 Behoefte van ouders die nog geen gebruikmaken van formele opvang

Van de ondervraagde ouders maakt 63,0 procent geen gebruik van formele kinderopvang.

Van de ouders die geen gebruikmaakt van formele opvang heeft 1 op de 10 daar wel behoefte aan

De belangrijkste redenen waarom ouders die nu geen gebruikmaken van formele opvang, dit wel zouden willen, is dat deze opvang meer zekerheid biedt dan opvang door familie en/of vrienden (33,3%) en dat er (in de buurt) geen opvang bij familie of vrienden mogelijk is (25,0%).

3.3.3 Totale behoefte aan meer formele opvang

Van de 1167 ouders die de enquête hebben ingevuld hebben 149 behoefte aan meer formele kinderopvang (buitenschoolse opvang dan wel gastouderopvang) voor hun kind. Dit is 13 procent van de ouders. Of deze ouders op een wachtlijst staan bij een of meer kinderopvangorganisaties weten we niet. Er is geen verband gevonden tussen de behoefte aan meer opvang en de wijkclusters. De behoefte aan meer opvang lijkt daarmee verspreid over heel Amersfoort en lijkt zich niet te concentreren in specifieke delen van de gemeente.

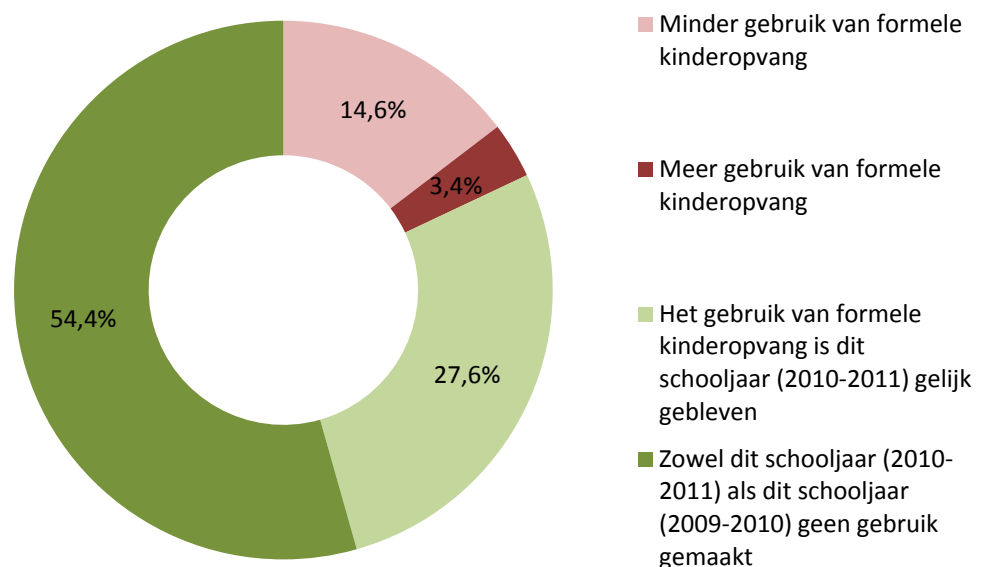
3.4 Ontwikkelingen in het gebruik van formele kinderopvang

In deze paragraaf beschrijven we verschillende ontwikkelingen in het gebruik van formele kinderopvang buiten de schooltijden. We kijken terug op veranderingen in het gebruik van formele opvang in het schooljaar 2010-2011 en kijken daarna vooruit naar het mogelijke effect van veranderingen in de kinderopvangtoeslag en naar het toekomstig gebruik van buitenschoolse opvang bij een gelijkschooldagenconcept.

3.4.1 Verandering gebruik formele kinderopvang 2010-2011

In het schooljaar 2010-2011 is 14,6 procent van de bevroegde ouders minder gebruik gaan maken van formele kinderopvang en is 3,4 procent van de ouders is meer gebruik gaan maken van formele kinderopvang. Voor 27,6 procent van de bevroegde ouders is het gebruik van formele kinderopvang in 2011 gelijk gebleven aan 2010. Van de ouders maakte 54,4 procent noch in het schooljaar 2010-2011 noch in 2009-2010 gebruik van formele kinderopvang. Zie figuur 3.7.

Figuur 3.7 Veranderingen gebruik formele kinderopvang 2010-2011 (n=1428)

Minder gebruik van formele opvang

In het schooljaar 2010-2011 is 14,6 procent van de bevroegde ouders minder gebruik gaan maken van formele kinderopvang. Dit betrof gemiddeld 2,1

dagen minder per week per gezin. Van de ouders die minder gebruik is gaan maken van formele opvang is 58,8 procent helemaal gestopt met het afnemen van formele opvang.

De belangrijkste redenen om minder gebruik te maken van formele opvang zijn dat een of beide ouders minder zijn gaan werken (21,8%), het kind niet meer naar de formele opvang wilde (21,8%), ouders liever zelf voor hun kind zorgden (19,4%) en dat de kosten voor formele opvang fors zijn gestegen (18,8%).

Het grootste deel van de ouders (35,9%) kon in de antwoordcategorieën echter geen belangrijkste reden aangeven en had een vrij specifieke andere reden. Ter illustratie noemen we een aantal van hun antwoorden⁴; het kind is net naar de basisschool gegaan en heeft in de buitenschoolse opvang minder opvang nodig dan in het kinderdagverblijf, het kind gaat naar sport of andere clubjes in plaats van de buitenschoolse opvang, ouders hebben de werktijden aangepast aan de schooltijden en het kind is oud genoeg om alleen thuis te blijven.

Meer gebruik van formele kinderopvang

Van de ouders is 3,4 procent in het schooljaar 2010-2011 meer gebruik gaan maken van formele kinderopvang. Dit betrof gemiddeld 1,5 dagen meer per week per gezin.

De belangrijkste redenen om meer gebruik te maken van formele opvang zijn dat de ouders meer zijn gaan werken en dat de opvang niet meer voldeed aan de wensen.⁵

3.4.2 Effect veranderingen kinderopvangtoeslag

In 2011 is de tegemoetkoming van de overheid in de kosten van kinderopvang voor ouders gedaald. Hierdoor zijn de kosten van kinderopvang voor de meeste gezinnen gestegen. In paragraaf 1.2.3 bleek reeds dat 18,8 procent van de ouders die minder gebruik zijn gaan maken van kinderopvang in het schooljaar 2010-2011, dit deden vanwege de gestegen kosten van kinderopvang. Dit komt overeen met 2,3 procent van het totaal aantal bevroegde ouders. Deze ouders zijn gemiddeld twee dagen per week minder gebruik gaan maken van formele opvang.

In 2012 is er wederom een neerwaartse aanpassing van de tegemoetkoming in de kosten voorgenomen. De vraag is in hoeverre de ontwikkelingen in de hoogte van de kinderopvangtoeslag van invloed zijn op het gebruik en de behoefte aan formele kinderopvang. Deze vraag is voorgelegd aan de

⁴ Deze antwoorden zijn door 4 tot 10 ouderparen genoemd en dus louter indicatief.

⁵ Het aantal waarnemingen is te klein om percentages op te nemen; dat zou misleidend kunnen zijn.

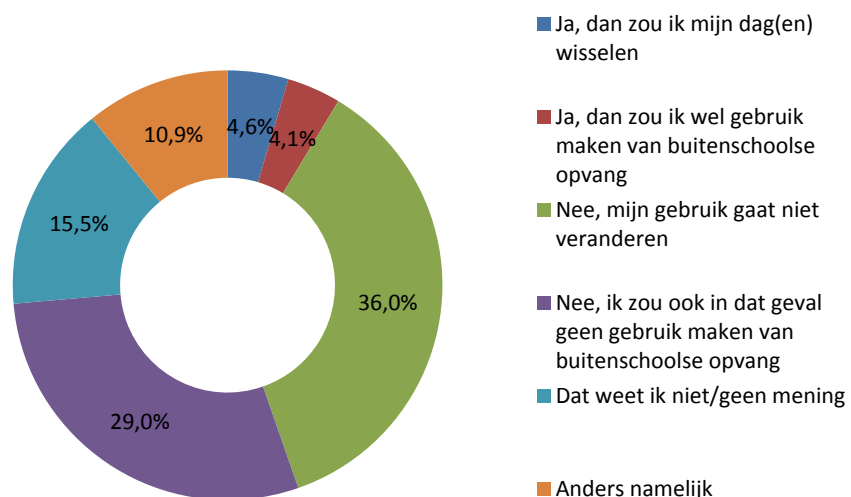
Amersfoortse ouders die aangaven nu gebruik te maken van formele kinderopvang.

Van de bevroegde ouders gaf 9,2 procent aan dat ze minder gebruik van kinderopvang zullen gaan maken. 28,8 procent weet nog niet wat het effect van de kostenstijging op het gebruik van formele opvang in 2012 zal zijn. 62,0 procent gaf aan dat het gebruik ten opzichte van 2011 ongewijzigd zal blijven.

3.4.3 Toekomstig gebruik buitenschoolse opvang bij vijf gelijke schooldagen

Ouders is ook gevraagd naar hun toekomstig gebruik van buitenschoolse opvang als alle schooldagen even lang zouden zijn. Nu zijn immers de meeste kinderen op woensdag- en in sommige gevallen ook op vrijdagmiddag vrij. Hierdoor kiezen veel ouders ervoor om op die dagen niet te werken en dus geen gebruik te maken van kinderopvang. Op deze dagen is er daardoor vaak nog ruimte over bij de buitenschoolse opvang terwijl het op andere dagen moeilijk kan zijn om een plek te krijgen. Steeds meer scholen denken na over een ander model van schooldagen, bijvoorbeeld vijf even lange dagen. Stel dat alle schooldagen in de week gelijk zouden zijn (bijvoorbeeld alle dagen van 8.30 tot 14.00 uur), voor hoeveel ouders zou hun behoefte aan buitenschoolse opvang dan veranderen? 4,6 procent van de ouders zou de dagen van buitenschoolse opvang wisselen en 4,1 procent van de ouders zou nu wel gebruik maken van buitenschoolse opvang. Daarnaast zegt 36,0 procent dat het gebruik van buitenschoolse opvang niet zal veranderen als gevolg van het gelijkeschooldagenconcept. 29,0 procent zou nog steeds geen buitenschoolse opvang afnemen. Zie ook figuur 3.8.

Figuur 3.8 Toekomstig gebruik buitenschoolse opvang bij 5 gelijkeschooldagenconcept (n=1160)

4 ERVARINGEN VAN ONDERNEMERS IN DE KINDEROPVANG

Zowel aanbieders van dagopvang als buitenschoolse opvang zien dat voor Amersfoort als geheel vraag en aanbod inmiddels op elkaar zijn afgestemd. In een enkele wijk wordt nog wel een behoefte aan meer kinderopvang gezien door ondernemers, namelijk in Amersfoort-Noord (Vathorst) voor zowel dagopvang als BSO en in Amersfoort-Zuid alleen voor dagopvang. Voor zover er sprake is van wachtlijsten bestaan die voor de maandag, dinsdag en donderdag. Op woensdag en vrijdag is er juist sprake van te weinig vraag. Het vijfgedagenmodel wordt door de meeste aanbieders gezien als een mogelijke oplossing voor dit probleem.

Er wordt een beperkt effect verwacht van de verlaging van de kinderopvangtoeslag in 2012, vooral omdat veel ouders in Amersfoort geen alternatieve opvang kunnen regelen.

Ondernemers in de kinderopvang zouden graag zien dat de gemeente een actievere rol op zich zou nemen ten aanzien van de huisvesting van kinderopvang.

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we de ervaringen van ondernemers in de kinderopvang voor wat betreft vraag en aanbod en eventuele knelpunten in het realiseren van meer capaciteit. In paragraaf 4.2 betreft het de ervaringen van ondernemers die opvang voor 0- tot 4-jarigen aanbieden. In paragraaf 4.3 staan de ervaringen centraal van ondernemers die opvang bieden voor 4- tot 12-jarigen.

4.2 Kinderopvang voor 0- tot 4-jarigen

Indruk van totale capaciteit

Uit de interviews met kinderopvangorganisaties in de gemeente Amersfoort komt het beeld naar voren dat de kinderopvangcapaciteit voor 0- tot 4-jarigen in het algemeen voldoende is. Tien van de veertien organisaties die kinderopvang bieden hebben de indruk dat er voldoende capaciteit is. De helft van deze organisaties wijst daarbij op de (recente) toename van aanbod van kinderopvang in de gemeente. Bijna de helft van de organisaties heeft de indruk dat in de wijk Vathorst en in Amersfoort-Zuid de opvangcapaciteit voor 0- tot-4 jarigen nog onvoldoende is.

Voor zover er tekorten worden waargenomen, worden die vooral voor de dinsdag en de donderdag en in minder mate de maandag gezien. Op de woensdag en vrijdag is daarentegen meer dan voldoende capaciteit beschikbaar.

Wachtlijsten in de eigen organisatie

De meeste organisaties (9) hebben geen wachtlijst meer. Voor sommige dagen is zelfs sprake van overcapaciteit.

‘Wachttijden en wachtlijsten zijn sinds 2011 helemaal verdwenen. Zelfs voor maandag, dinsdag en donderdag zijn plekken over’
(een middelgrote kinderopvangorganisatie).

‘Gemiddeld genomen heb je direct een plek als je flexibel bent qua dagen. Een paar jaar geleden was dat nog niet zo. Uiteraard kan dit voor individuele gevallen nog steeds voor problemen zorgen in de afstemming van arbeid en zorg, maar gemiddeld genomen is het geen probleem meer’
(een kinderopvangorganisatie).

Vijf van de veertien organisaties hebben nog wel een wachtlijst. Drie van deze organisaties bieden een specifiek product en spelen daarmee in op een nichemarkt waar de vraag (nog) groter is dan het aanbod. Mogelijk verklaart dat de wachtlijst van deze.

Rol voor de gemeente

Meer dan de helft van de organisaties is van mening dat de gemeente een rol zou moeten hebben in de huisvesting voor kinderopvang. Daarbij gaat het vooral om het beschikbaar stellen van locaties voor kinderopvang dan wel het inzichtelijk maken van de beschikbaarheid van locaties en het aannemen van een soepelere houding ten aanzien locaties voor kinderopvang (het aanpassen van het bestemmingsplan, de regelgeving ten aanzien van geluidsoverlast, aanrijdroutes, parkeergelegenheid et cetera).

‘De gemeente heeft best veel panden in haar bezit. Er moet inzicht komen in welke panden dat zijn en wanneer ze vrijkomen zodat alle spelers evenveel kans maken om zo’n ruimte te bemachtigen’
(respondent kleine kinderopvangorganisatie).

Ook is aangegeven dat de gemeente zou moeten letten op de spreiding van kinderopvanglocaties.

‘Het is vreemd dat de gemeente heeft toegestaan dat er in korte tijd op één locatie heel veel kinderopvangplekken zijn bijgekomen die heel verschillende uursprijzen hanteren. Het lijkt erop dat de gemeente te pragmatisch is geweest in het oplossen van de wachtlijsten’
(respondent kleine kinderopvangorganisatie).

Door een aantal respondenten is naar voren gebracht dat de gemeente een rol heeft in het stellen van kaders met betrekking tot de kwaliteit in de kinderopvang en het handhaven daarvan. Daarbij gaat het zowel om kwaliteit van de huisvesting als bijvoorbeeld om de leidster/kindratio en de aanwezigheid van een pedagogisch beleid.

'De gemeente moet toezien op handhaving en ook echt boetes uitdelen. De GGD zou na verloop van tijd teruggestuurd moeten worden naar locaties voor een 'herkeuring' op basis van de eerder geconstateerde te verbeteren items' (respondent kinderopvangorganisatie).

Ervaren effecten van de veranderingen in de kinderopvangtoeslag

Uit het onderzoek onder Amersfoortse ouders bleek dat de kostenstijging van kinderopvang in 2011 een beperkt effect heeft gehad op het gebruik van kinderopvang. Twee derde van de kinderopvangorganisaties is het hiermee eens. Een deel van de kinderen gaat minder dagen dan voorheen naar de kinderopvang of gaat helemaal niet meer, maar het gaat niet om grote aantallen. Verschillende respondenten zien een verschuiving naar meer informele vormen van kinderopvang. In plaats van drie dagen in de week gebruik te maken van formele kinderopvang gaan de kinderen nu nog twee dagen naar de kinderopvang en ook een dag naar bijvoorbeeld opa en oma of de buurvrouw.

Ten aanzien van de mogelijke kostenstijging in 2012 verwacht de meerderheid van de kinderopvangorganisaties dat dit geen of slechts een beperkt of tijdelijk effect zal hebben op de eigen organisatie. Sommige organisaties wijzen daarbij op hun unieke aanbod (kleinschaligheid, achtergrond), andere wijzen erop dat ouders toch blijven werken en geen keuze hebben of niet de mogelijkheid hebben om de kinderopvang anders te organiseren. Sommige respondenten maken een onderscheid naar hoger opgeleide en lager opgeleide ouders en naar een- of tweeverdieners.

'Er zijn veel ouders die geen alternatief hebben, dus die zullen opvang blijven gebruiken. Maar er zijn ook ouders die iets met andere ouders regelen of op andere dagen gaan werken. Uit het verleden weten we dat er een kort schrik-effect is en dat ouders tijdelijk voor andere oplossingen kiezen, maar na een tijdje corrigeert zich dat weer en kiezen ouders voor de continuïteit die een kinderopvang kan bieden' (respondent kinderopvangorganisatie).

Drie organisaties verwachten (tijdelijk) te moeten krimpen.

Het vijfgelikedagenmodel

De helft van de kinderopvangorganisaties is voorstander van vijf gelijke schooldagen. Van de overige zeven kinderopvangorganisaties vinden twee de invoering van vijf gelijke schooldagen niet nodig en niet wenselijk. Twee organisaties maakt het niet uit en drie organisaties hebben hierover geen mening.

Zowel voor- als tegenstanders wijzen op de organisatorische en plannings-technische voordelen van vijf gelijke schooldagen. Een respondent licht toe:

'De kinderdagopvang is onderbezet op woensdag en vrijdag doordat de oudere kinderen dan een korte schooldag hebben, ouders daarmee rekening houden met hun thuisdag en als ze dan toch thuis zijn, de kleintjes ook niet naar de opvang doen. Wanneer de oudere kinderen elke dag hetzelfde rooster hebben, vervalt de uitzonderingspositie van woensdag en vrijdag en daarmee de noodzaak om op die dagen thuis te zijn'.

Met andere woorden: door het 5gelijkeschooldagenmodel worden alle dagen hetzelfde en dat biedt perspectief wat betreft een meer gelijke spreiding van het gebruik van kinderopvang over de dagen van week.

Een andere respondent wijst op winst in de vorm van een grotere stabiliteit doordat de groepen een vastere samenstelling kennen en niet hoeven te worden samengevoegd op de rustige dagen.

Twee organisaties geven aan dat vooral jonge ouders, die nog geen ingesleten patroon hebben ten aanzien van het gebruik van kinderopvang over de dagen van de week het makkelijkst in beweging komen om het gebruik van de kinderopvang aan te passen aan de nieuwe situatie.

4.3 Kinderopvang 4- tot 12-jarigen

Indruk van de totale capaciteit

Ook voor de kinderopvangcapaciteit voor 4- tot 12-jarigen bestaat de indruk dat deze voldoende is. Van de 12 organisaties die buitenschoolse opvang aanbieden, hebben zeven de indruk dat er voldoende capaciteit is. Een deel van de respondenten wijst daarbij op de (recente) toename van aanbod van opvang voor 4- tot 12-jarigen in de gemeente.

Toch heeft bijna de helft van de organisaties de indruk dat het aanbod nog niet in alle wijken voldoende is. Daarbij wordt vooral Amersfoort-Noord (Vathorst) genoemd als wijk waar de vraag groter is dan het aanbod, met name omdat de jonge gezinnen zich juist in dit deel van de gemeente vestigen. Voor de dinsdag en de donderdag en in minder mate voor de maandag zijn er nog wachtlijsten. Op woensdag en vrijdag is er daarentegen meer dan voldoende capaciteit. Eén organisatie is op woensdag en vrijdag gesloten omdat er op die dagen geen vraag is, maar zou voor de overige dagen wel een extra locatie willen en kunnen openen. Twee respondenten hebben de indruk dat voor alle dagen voldoende kinderopvang beschikbaar is en hebben in de eigen organisatie op alle dagen plekken beschikbaar.

Wachlijsten in de eigen organisatie

De helft van de geïnterviewde organisaties heeft geen wachlijsten meer, de andere helft van de organisaties heeft nog wel wachlijsten voor de buitenschoolse opvang. Dat betreft meestal wachlijsten voor de maandagen, dinsdagen en donderdagen en voor specifieke wijken in de gemeente (Vathorst, Amersfoort-Noord en Amersfoort-Zuid).

Twee organisaties die nog wel een wachtlijst hebben bieden een bijzondere vorm van BSO en bedienen daarmee een nichemarkt waarop nog geen sprake is van overcapaciteit.

Rol voor de gemeente met betrekking tot BSO

De meerderheid van de organisaties is van mening dat de gemeente een rol zou moeten spelen met betrekking tot huisvesting voor kinderopvang. Daarbij gaat het om zaken als spreiding, het geschikt maken van locaties voor BSO, en het (voor langere tijd) mogelijk maken van medegebruik van scholen en, sportaccommodaties voor BSO-doeleinden.

'De gemeente heeft een sturende, coördinerende rol: niet zomaar ergens een BSO laten openen, maar zoeken waar is het nodig en waar niet. Dat kan ook door transparanter te zijn en meer informatie te verschaffen over waar de behoefte is en waar niet zodat een organisatie daarop zelf kan inspelen' (een respondent van een BSO).

'De gemeente zou een stimulerendere rol moeten spelen richting het onderwijs als het gaat om medegebruik van onderwijsruimtes voor BSO. De gemeente is terughoudend met het verlenen van vergunningen; het verloopt traag en de vergunning wordt maar voor één jaar gegeven. Daar kunnen opvangorganisaties niet mee werken' (een respondent van een kinderopvangorganisatie).

Door vijf respondenten is naar voren gebracht dat de gemeente een rol heeft met betrekking tot de kwaliteit in de kinderopvang en het handhaven daarvan. Daarbij gaat het zowel om de kwaliteit van de huisvesting als bijvoorbeeld om de leidster/kindratio en de aanwezigheid van een pedagogisch beleid.

Ervaren effecten van de veranderingen in de kinderopvangtoeslag

De meerderheid van de kinderopvangorganisaties die buitenschoolse opvang aanbieden, ziet een beperkt effect van de veranderingen in de kinderopvangtoeslag. Er is sprake van een lichte afname van het gebruik van BSO doordat kinderen in plaats van drie nog maar twee dagen komen. Eén organisatie geeft aan dat er sprake is van minder 'luxeopvang'.

'De extra dag opvang die werd gebruikt om samen te kunnen gaan tennissen is er wel af' (een kinderopvangorganisatie).

Een andere organisatie wijst op de lage tarieven die door hen worden gehanteerd, waardoor kostenstijgingen en de daaropvolgende effecten beperkt blijven.

Ook van de verlaging van de kinderopvangtoeslag in 2012 wordt een beperkt effect verwacht als gevolg van het beperkte aantal alternatieven voor ouders om hun kinderen te laten opvangen.

'Hier in Vathorst wonen veel mensen uit verschillende delen van het land, waardoor hun vangnet niet zo groot is en er sprake is van een grotere afhankelijkheid van formele kinderopvang'
(een respondent van een kinderopvangorganisatie).

Drie kinderopvangorganisaties verwachten wel een (forse) daling in de vraag, waardoor het aantal groepen zal moeten worden teruggebracht en mogelijk het voortbestaan van de organisatie in gevaar komt.

'We gaan het als een pitter heel moeilijk krijgen in deze wijk met de concurrentie die er nu is en die veelal gerelateerd is aan de scholen'
(een respondent van een 'zelfstandige' BSO).

Daarnaast zegt één organisatie te zullen gaan bezuinigen op het personeel, zowel in het directe proces (rekening houdend met de kind/leidsterratio) als bij de ondersteunende/administratieve medewerkers.

Vijf gelijke schooldagen

De meerderheid van de aanbieders van buitenschoolse opvang vindt een spreiding van het gebruik van buitenschoolse opvang over de werkdagen wenselijk en is van mening dat het vijfgelijkedagenmodel hieraan een bijdrage kan leveren.

Veel respondenten wijzen op de bedrijfseconomische en planningstechnische voordelen van gelijke spreiding voor de eigen organisatie. Daarnaast wordt gewezen op de grotere keuzemogelijkheden die daardoor aan ouders kunnen worden geboden (elke dag open in plaats van op woensdag en vrijdag gesloten vanwege een tekort aan vraag), de pedagogische voordelen van stabiliteit binnen de groepen (meer vaste groepen doordat groepen niet meer worden samengevoegd op de 'stille' dagen) en de grotere mogelijkheden om extra/andere activiteiten aan te bieden op de verschillende dagen omdat er meer kinderen zijn die er gebruik van kunnen maken.

'Het zou ideaal zijn om elke dag de kinderen om twee uur binnen te krijgen en de rest van de dag te houden, dan kun je veel doen en heb je ook elke dag evenveel personeel nodig'
(een BSO).

'We hameren op een continuooster omdat we dan vijf dezelfde dagen krijgen. Ouders kiezen er nu nog voor op de langste dagen thuis te zijn bij de kinderen en ook de sportclubjes concentreren zich op woensdagen en vrijdagen. Dit

patroon past niet meer bij onze maatschappij van dit moment: tweeverdieners die gebruikmaken van kinderopvang ‘
(een kinderopvangorganisatie).

Eén organisatie geeft aan dat gelijke spreiding niet noodzakelijk is omdat de situatie zoals die nu is, mooi aansluit bij de behoefte van veel personeel in de kinderopvang om parttime te werken. Hun vrije dag kan dan samenvallen met een dag dat er minder capaciteit nodig is.

Daarnaast is een respondent vanuit pedagogisch perspectief tegen vijf gelijke schooldagen, omdat dit zal leiden tot meer dagen op de opvang en daardoor meer lange dagen met veel prikkels voor de kinderen, terwijl het juist wenselijk is dat ze ook een paar middagen in de week vrij zijn. Overigens geeft de respondent aan dat gelijke schooldagen voor kinderopvangorganisaties wel wenselijk zijn, juist omdat ze bijdragen aan een meer gelijke spreiding van het gebruik van de opvang en het meer benutten van de beschikbare capaciteit.

‘Nu moet je de kosten in drie dagen terugverdienen, dat worden er dan vijf’
(een kinderopvangorganisatie).

5 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

5.1 Samenvatting 0- tot 4-jarigen

Veel ouders maken veel gebruik van (formele) kinderopvang

Ruim twee derde van de bevroegde ouders maakt een of meerdere dagen per week gebruik van een kinderdagverblijf of gastoudergezin. Ouders die geen gebruikmaken van formele kinderopvang laten hun kind ten minste een dag per week opvangen door familie of vrienden. Bijna alle ouders beschikken over de opvang (formeel dan wel informeel) van hun voorkeur. Slechts een klein deel van de ouders wil meer opvang dan ze kunnen krijgen en/of wil deze opvang op andere momenten.

Ouders zijn tevreden over het kinderdagverblijf

Ouders met een kind op een kinderdagverblijf zijn over het algemeen (zeer) tevreden over verschillende aspecten van het kinderdagverblijf waarvan zij voor hun kinderen gebruikmaken. Ze zijn vooral tevreden over de kwaliteit van het personeel, de (ruime) openingstijden en de aandacht die er is voor de ontwikkeling van het kind. Ook over de kwaliteit van de huisvesting en de afstand tot de kinderopvang is men (zeer) tevreden.

Spreiding over werkdagen

Op maandag, dinsdag en donderdag maken meer ouders gebruik van kinderopvang dan op woensdag en donderdag. Ook de extra vraag naar kinderopvang laat dit beeld zien: voor zover aanwezig is er vooral vraag naar extra opvang op maandag, dinsdag en donderdag en in mindere mate op woensdag en vrijdag. Aanbieders van kinderopvang schetsen hetzelfde beeld.

Beperkt effect kostenstijging op gebruik van kinderopvang

De verlaging van de kinderopvangtoeslag heeft een beperkt effect gehad op het gebruik van formele kinderopvang. Eén op de 45 bevroegde ouders is uit kostenoverweging in 2011 minder gebruik gaan maken van een kinderdagverblijf en/of gastouderopvang. Ook aanbieders van dagopvang zien een beperkt effect van de verlaging van de kinderopvangtoeslag. Alhoewel het aantal ouders beperkt is, is de gemiddelde afname wel fors: gemiddeld twee dagen per week.

In 2012 wordt de kinderopvangtoeslag opnieuw verlaagd. Het merendeel van de ouders geeft aan dat hun gebruik van formele opvang desondanks niet zal veranderen. Op macroniveau is het effect misschien beperkt, maar op gezinsniveau kan het effect zeer groot zijn. Als de kosten voor opvang te hoog zijn, kan dit de keuze van de ouders beïnvloeden om minder te gaan werken. Ook aanbieders van kinderopvang verwachten slechts een beperkte en tijdelijke verlaging van de vraag naar kinderopvang. De gevolgen hiervan kunnen met name voor eenpitters echter groot zijn.

Geen wijkspecifieke verschillen aangetroffen

Dit onderzoek richtte zich onder meer op verschillen in wijkclusters en deze hebben we nauwelijks aangetroffen. Het gebruik van formele kinderopvang sluit in alle wijkclusters voor het merendeel van de ouders aan op hun behoeften. Aanbieders van kinderopvang denken dat er in een aantal wijken nog wel extra behoefte is aan kinderopvang. Dat betreft Amersfoort-Noord, Vathorst en Amersfoort-Zuid.

5.2 Samenvatting 4- tot 12-jarigen

Gebruik van formele opvang voor 4- tot 12-jarigen

Voor ongeveer een derde van de 4- tot 12-jarigen wordt gebruikgemaakt van formele opvang. De meeste ouders vangen hun 4- tot 12-jarigen helemaal zelf op, een deel doet dat met behulp van familie of vrienden.

De kinderopvang is naar wens van de ouders

Slechts een klein deel van de ouders heeft behoefte aan meer opvang dan ze nu kunnen krijgen en/of wil deze opvang op andere momenten. Aanbieders van kinderopvang denken desalniettemin dat er in Amersfoort-Noord nog behoefte is aan uitbreiding van de BSO-capaciteit.

Ouders zijn tevreden over de buitenschoolse opvang

Ouders zijn over het algemeen (zeer) tevreden over verschillende aspecten van de buitenschoolse opvang. Zij zijn vooral tevreden over de kwaliteit van het personeel, de openingstijden, de afstand tot de opvanglocatie en de kwaliteit van de huisvesting. Ouders zijn ook tevreden over de aandacht voor de ontwikkeling/het gedrag van het kind en de snelheid waarmee het kind geplaatst kon worden.

Het gebruik van buitenschoolse opvang is scheef verdeeld over de werkdagen

Het gebruik van buitenschoolse opvang is zeer scheef verdeeld over de vijf werkdagen. Op maandag, dinsdag en donderdag maken veel kinderen er gebruik van, maar op woensdag en vrijdag veel minder. Het vijfgedagenmodel kan meer spreiding van de vraag naar buitenschoolse opvang tot gevolg hebben, waardoor ouders nog meer mogelijkheden hebben om de opvang af te stemmen op hun werktijden. Dat zal waarschijnlijk vooral effect hebben op gezinnen die op dit moment jonge kinderen hebben. Uit de enquête bleek dat er onder ouders die al gebruikmaken van BSO weinig animo is om van dagen te wisselen. De meeste aanbieders van kinderopvang zien grote voordelen van het vijfgedagenmodel voor hun bedrijfsvoering.

Beperkt effect kostenstijging op gebruik van kinderopvang

De verlaging van kinderopvangtoeslag heeft een beperkt effect gehad op het gebruik van buitenschoolse en gastouderopvang. Eén op de 40 bevraagde ouders is in het schooljaar 2010-2011 minder gebruik gaan maken van formele kinderopvang uit kostenoverweging. Alhoewel dit aantal beperkt is, is de

afname fors: gemiddeld twee dagen per week. Ook aanbieders van BSO nemen een beperkt effect van de verlaging van de kinderopvangtoeslag waar. Voor 2012 is wederom een verlaging van de toeslag voorzien. Het merendeel van de ouders geeft aan dat hun gebruik van formele opvang waarschijnlijk niet zal veranderen. Op macroniveau is het effect misschien beperkt, maar op gezinsniveau kan het effect zeer groot zijn. Als de kosten voor opvang te hoog zijn, kan dit de keuze van de ouders beïnvloeden om minder te gaan werken. Aanbieders van BSO denken dat de gevolgen van de verlaging van de kinderopvangtoeslag in 2012 beperkt zullen zijn.

Wijkspecifieke verschillen

Dit onderzoek richtte zich onder meer op verschillen in wijkclusters en deze hebben we nauwelijks aangetroffen. Het gebruik van formele kinderopvang sluit in alle wijkclusters voor het merendeel van de ouders aan op hun behoefte. De aanbieders van kinderopvang denken dat er nog wel extra behoefte is aan BSO in Amersfoort-Noord.

5.3 Conclusies

We zetten hieronder de belangrijkste conclusies uit het onderzoek op een rij:

- Op het niveau van de gemeente als geheel en op het niveau van de afzonderlijke wijkclusters lijken vraag en aanbod van opvang voor zowel 0- tot 4-jarigen als 4- tot 12-jarigen met elkaar in evenwicht.
- Desalniettemin heeft veertien procent van de ouders van 0- tot 4-jarigen en dertien procent van de ouders van 4- tot 12-jarigen meer behoefte aan formele kinderopvang dan waarvan zij op dit moment gebruik kunnen maken. Deze behoefte heeft vooral betrekking op extra opvang op de maandag, de dinsdag en de donderdag.
- Die extra behoefte aan formele kinderopvang beperkt zich tot een deel van de aanbieders van dagopvang en buitenschoolse opvang.
- Een deel van de aanbieders van kinderopvang zou haar capaciteit uit willen breiden in Amersfoort-Noord en Vathorst en voor dagopvang ook in Amersfoort-Zuid.
- De gemeente zou in die wijken een actievere rol op zich kunnen nemen in de huisvesting van kinderopvangorganisaties.
- Ouders zijn over het algemeen (zeer) tevreden over de opvang die zij hebben voor hun kinderen ondanks het feit dat bijna een vijfde van hen het kind niet op de locatie van de eerste voorkeur heeft gekregen.
- Er is sprake van een grote afhankelijkheid van formele opvang. Een deel van de ouders dat gebruikmaakt van formele kinderopvang doet dit omdat zij in hun directe omgeving geen familie of vrienden hebben die de kinderen kunnen opvangen.
- Het effect van de verlaging in de kinderopvangtoeslag is tot nog toe beperkt gebleven. De verwachting is dat ook de verlaging van de kinderopvangtoeslag in 2012 geringe gevolgen zal hebben voor de vraag naar kinderopvang en dat eventuele effecten tijdelijk zullen zijn.

De uitkomsten voor Amersfoort in het landelijk onderzoek uit 2010 naar wachtlijsten in de kinderopvang worden met dit behoefteonderzoek genuanceerd. Alhoewel er nog wel degelijk ouders zijn die behoefte hebben aan meer (formele) kinderopvang dan zij op dit moment hebben, kent een groot deel van de kinderopvangorganisaties geen wachtlijst meer en heeft een deel van hen zelfs te maken met overcapaciteit. De marktwerking lijkt zijn intrede te hebben gedaan, aangezien er ook kinderopvangorganisaties zijn die wel een wachtlijst hebben terwijl de behoefte aan meer kinderopvang niet wijkgebonden blijkt. Een aantal kinderopvangorganisaties ziet meer kansen voor het openen van kinderopvanglocaties dan op grond van dit behoefteonderzoek gerechtvaardigd lijkt.

De gemeente Amersfoort zou meer de regie kunnen nemen op de kinderopvang. Vanuit de kinderopvangorganisaties bestaat daar behoefte aan. De gemeente zou op de eerste plaats een rol kunnen spelen in het verschaffen van informatie, met name over de beschikbaarheid van locaties die eventueel geschikt zijn voor kinderopvang. Amersfoort zou zich ook een actievere rol aan kunnen meten en zelf een visie kunnen ontwikkelen op de gewenste spreiding van kinderopvanglocaties en zich actief op kunnen stellen in het realiseren van die spreiding.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

VERANTWOORDING

Het onderzoek naar kinderopvang in de gemeente Amersfoort bestaat uit twee delen:

1. Een kwantitatief behoefteonderzoek onder huishoudens met kinderen in Amersfoort, dat zo nodig naar wijk gespecificeerd kan worden.
2. Een kwalitatief onderzoek onder kinderopvanginstellingen naar de wachtlijstproblematiek en knelpunten en belemmeringen.

Behoeft onderzoek onder huishoudens met kinderen

Het eerste onderzoek, onder ouders, is op verzoek van Amersfoort uitgevoerd in samenwerking met de afdeling O&S.

Doel van het onderzoek was met name zicht te krijgen op:

- het huidige gebruik van informele en formele kinderopvang voor 0-4-jarigen;
- het huidige gebruik van informele en formele kinderopvang voor 4-12 jarigen;
- de huidige behoefte aan formele kinderopvang voor 0-4 jarigen;
- de huidige behoefte aan formele kinderopvang voor 4-12 jarigen;
- het effect van de ontwikkelingen in de vergoeding voor de kinderopvangbijdrage op behoefte en gebruik.

Om antwoord op deze vragen te geven zijn 3000 ouders van kinderen in de leeftijd van 0-3 jaar en 3000 ouders van kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar aangeschreven. Deze ouders zijn op basis van een steekproef getrokken uit alle Amersfoortse gezinnen met kinderen.

Steekproeftrekking

De steekproef is in 2 stappen uitgevoerd.

- 1) Selectie van alle huishoudens met kinderen in de leeftijd van 0 t/m 11 jaar.
- 2) Binnen de huishoudens met kinderen van 0-3 en van 4-11 is een gestratificeerde steekproef getrokken op basis van de stadsdelen.

Bij de huishoudens met kinderen van 4-11 jaar is een circa 30 procent grotere steekproef getrokken dan voor huishoudens met kinderen in de leeftijd van 0-3 jaar, omdat we de dubbelingen (huishoudens met zowel kinderen 0-3 als 4-11) eruit wilden halen. Ouders mochten niet in beide steekproeven voorkomen. Na het dubbelen is aselect nog een aantal huishoudens verwijderd om uit te komen op 3000 huishoudens per leeftijdsgroep.

Nadat de huishoudensteekproef is getrokken is een steekproef getrokken van een kind binnen dat huishouden (indien er twee of meer kinderen binnen die leeftijdsgroep voorkwamen). Op deze wijze is de kans dat een kind uit een eenkindgezin in de steekproef zit net zo groot als de kans dat een kind uit een groot gezin in de steekproef zit.

Respons

De respons onder ouders met kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar was 47,7 procent, oftewel 1430 huishoudens. De respons onder ouders met kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar was 38,8 procent, oftewel 1163 huishoudens.

De verdeling van de respons naar wijkclusters¹ en leeftijd was voor beide groepen huishoudens nagenoeg gelijk aan de onderzoekspopulatie. We zagen derhalve geen noodzaak tot weging over te gaan.

We vermoeden dat vooral ouders die gebruik maken van formele opvang meer bereid zijn geweest om aan het onderzoek mee te doen dan ouders die geen gebruik maken van formele opvang. We kunnen dit echter niet aantonen.

Onderzoek onder kinderopvanginstellingen

Het tweede deel van het onderzoek is uitgevoerd aan de aanbodkant middels interviews met kinderopvanginstellingen. Het doel van deze interviews was om zicht te krijgen in de capaciteit en bezettingsgraad van kinderopvangorganisaties, hun visie op de vraag-aanbodverhoudingen (wachtlijsten en wachttijden) en op de knelpunten en belemmeringen die zij ervaren. De uitkomsten van het kwantitatieve onderzoek aan de vraagkant zijn daarbij als input gebruikt (zie bijlage 2 voor de itemlijst van de interviews). Het onderzoek is uitgevoerd in de vorm van telefonische interviews.

Respons

Van de 28 organisaties die we van de gemeente hadden aangeleverd gekregen hebben we er 20 gesproken (70%). Hiervan bieden 8 organisaties uitsluitend opvang voor 0-4 jarigen, 7 organisaties bieden zowel opvang voor 0-4 jarigen als voor 4-12 jarigen en 5 organisaties bieden alleen buitenschoolse opvang.

¹ De steekproef was getrokken op basis van 6 stadsdelen die tot stand waren gekomen na samenvoeging van 13 wijkclusters. De verdeling van de respons naar zowel leeftijd als stadsdeel was nagenoeg gelijk aan de onderzoekspopulatie. De verdeling van de respons naar leeftijd en wijkcluster was ook nagenoeg gelijk aan de onderzoekspopulatie.

BIJLAGE 2

ITEMLIJST VOOR INTERVIEWS

KINDEROPVANGORGANISATIES

A) Algemene indruk kinderopvangcapaciteit

We proberen een indruk te krijgen van de situatie en mogelijke problemen in de kinderopvang in de gemeente Amersfoort. Ik wil u eerst een paar algemene vragen stellen over kinderopvang in Amersfoort.

- Heeft u de indruk dat er in de gemeente Amersfoort voldoende kinderopvang capaciteit is voor 0-4 jarigen? Waar leidt u dat uit af? Geldt dat voor alle wijken?" en "geldt dat voor alle dagen?"
- Heeft u de indruk dat er in de gemeente Amersfoort voldoende kinderopvang capaciteit is voor 4-12 jarigen? Waar leidt u dat uit af? Geldt dat voor alle wijken?" en "geldt dat voor alle dagen?"
- Biedt uw organisatie KDV aan? Zo ja: Sluit het aanbod aan bij de wensen van de ouders van kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar?" Waar blijkt dat volgens u uit?
- Biedt uw organisatie BSO aan? Zo ja: Sluit het aanbod aan bij de wensen van de ouders van kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar?" Waar blijkt dat volgens u uit?

B) Capaciteit

- Wanneer is de capaciteit van de organisatie voor het laatst uitgebreid? Was die capaciteitsuitbreiding makkelijk te realiseren? Waardoor wel of niet?
- Zijn er momenteel wensen om de capaciteit van de organisatie uit te breiden. Waarom wel of niet? Ondervindt u knelpunten bij het uitbreiden van die capaciteit?
- Wat is uw gemiddelde bezettingsgraad voor uw organisaties als geheel?
- Zijn er verschillen naar locaties/wijken? Hoe beoordeelt u de bezettingsgraad op uw locaties/in de verschillende wijken? Is deze goed of zou het beter kunnen?
- Zijn er verschillen in bezettingsgraad naar dagen in de week?

C) Wachtlijsten en wachttijden bij de organisatie

Bij organisatie met alleen kdv alleen vragen naar kdv, organisaties met alleen bso alleen vragen naar bso, organisaties met kdv en bso naar beide vragen.

- Heeft uw organisatie een wachtlijst voor kinderen die wachten op plek op een kinderdagverblijf/bsso? (als het gaat om een organisatie met meerdere locaties: gaat het om specifieke locaties? Zijn er verschillen tussen de

wachtlijsten per locatie, waar zijn de wachtlijsten het langst, waar het kortst)

- Als een wachtlijst -> gaat het om specifieke dagen? Welke? Gaat het om een uitbreidingsvraag of een vervangingsvraag? Hoe is de verhouding tussen uitbreidings- en vervangingsvraag?
- Als geen wachtlijst -> waarom niet (*deze vraag stellen omdat organisaties er om organisatorische/administratieve redenen voor gekozen kunnen hebben om niet met een wachtlijst te werken*)

D) Rol van de gemeente

- Ziet u een rol voor de gemeente bij het realiseren van meer kinderopvangcapaciteit? Welke?
- Zijn er andere aspecten van de kinderopvang waarvoor u een rol voor de gemeente ziet?

E) Spiegel enquête resultaten

Uit de enquête onder Amersfoortse ouders blijkt dat:

- Er zijn geen wijken waar grote knelpunten zijn in het afstemmen van vraag en aanbod. Klopt dit?
- De spreiding van het gebruik van kdv en bso over de werkdagen is gelijk verdeeld. Klopt dit? Is gelijke spreiding wenselijk? Zal gelijke scholendagen concept voor bso een bijdrage leveren aan nog meer spreiding of is dit niet meer nodig?
- De gestegen kosten van kinderopvang in 2011 heeft een beperkt effect op de afname van kinderopvang gehad. Klopt dit?
- In 2012 stijgen de kosten waarschijnlijk weer. Wat is volgens u het effect van de voorgenomen bezuinigingen door het rijk op de kinderopvang in Amersfoort?
 - Wat heeft het voor gevolgen voor uw organisatie? (minder groepen, sluiten van locaties??)
 - Als men verwacht dat de vraag zal dalen: Met hoeveel % verwacht u dat de vraag zal dalen.

Regioplan Beleidsonderzoek

Nieuwezijds Voorburgwal 35

1012 RD Amsterdam

T 020 531 531 5

F 020 626 519 9

E info@regioplan.nl

I www.regioplan.nl